

GORIŠKA KNJIŽNICA FRANCETA BEVKA NOVA GORICA

Maja Mihelić

**IZPOSOJA LIKOVNIH UMETNIŠKIH DEL V SPLOŠNI KNJIŽNICI:
PRIMER GORIŠKE KNJIŽNICE FRANCETA BEVKA NOVA GORICA**

Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Nova Gorica, 2025

Ključna dokumentacijska informacija

Ime in PRIIMEK: Maja MIHELIC

Naslov pisne naloge: Izposoja likovnih umetniških del v splošni knjižnici: primer Goriške knjižnice Franceta Bevka Nova Gorica

Kraj: Nova Gorica

Leto: 2025

Št. strani: 34

Št. slik: 0

Št. grafikonov: 28

Št. prilog: 4

Št. strani prilog: 7

Št. referenc: 11

Strokovno usposabljanje za bibliotekarski izpit je potekalo v: Goriški knjižnici Franceta Bevka Nova Gorica

Mentor v času strokovnega usposabljanja: Emanuela Blažko Kalin

UDK: 027.022(497.4Nova Gorica):74/77(043)

Ključne besede: posebne knjižnične zbirke, umetnostne zbirke, izposoja na dom

Izvleček

Pisna naloga vključuje zgodovinski pregled pojava umetnostnih knjižnic ali artotek, nudi vpogled v organizacijske izzive pri ustanavljanju artoteke in analizo rezultatov anket, ki smo jih izvedli v lokalnem okolju. Prve artoteke so bile organizirane prav znotraj splošnih knjižnic, in sicer v Združenih državah Amerike, od koder se je ideja razširila tudi na evropsko celino. Danes so artoteke ponekod še vedno del splošnih knjižnic, drugje pa so organizacijsko podrejene umetnostnim muzejem ali galerijam in delujejo s podporo društev. Pogoji izposoje se razlikujejo – od brezplačne ali plačljive izposoje do možnosti odkupa umetnine. Artoteke ponujajo uporabnikom izposojati umetniških del za določen čas pod jasno določenimi pogoji. Storitve bi umetniškim ustvarjalcem omogočila, da se predstavijo javnosti, tudi s spremljajočimi razstavami in drugimi dogodki, kar bi mladim ali še neuveljavljenim umetnikom pomagalo pri prepoznavnosti znotraj lokalne skupnosti. Poleg tega bi lahko umetnost na tak način postala dosegljiva vsem, vsako izposojeno umetniško delo bi za nekaj časa zaživel na precej drugačen način od tistega, ki ga ponujajo obiski muzejev in galerij, kjer vsaki sliki namenimo le kratek čas. Namen pisne naloge je bil raziskati, ali obstaja v Goriški knjižnici Franceta Bevka Nova Gorica interes za ustanovitev artoteke. Raziskovalne podatke smo pridobili z uporabo metode anketiranja. Pripravili smo tri spletne anketne vprašalnike za tri ciljne skupine: umetnike, lokalno skupnost in zaposlene v knjižnici. Rezultati vseh treh anket so spodbudni in ponujajo nastavke za nadaljnje delo.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
2	KAJ JE ARTOTEKA	2
3	ZGODOVINSKI PREGLED NASTANKA ARTOTEK	2
3.1	ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE	2
3.2	EVROPA	4
3.3	SLOVENIJA	6
4	ORGANIZACIJA ARTOTEK	8
5	PRIMERNOST UMETNIŠKIH DEL ZA IZPOSOJO	10
6	RAZISKAVA	11
6.1	NAMEN IN CILJI RAZISKAVE TER ZNANSTVENE PREDPOSTAVKE	11
6.2	METODOLOGIJA IN METODE	11
6.2.1	Anketni vprašalnik za umetniške ustvarjalce	12
6.2.2	Anketni vprašalnik za lokalno skupnost	13
6.2.3	Anketni vprašalnik za zaposlene v Goriški knjižnici	14
6.3	REZULTATI RAZISKAVE	15
6.3.1	Rezultati ankete za umetniške ustvarjalce	15
6.3.2	Rezultati ankete za lokalno skupnost	21
6.3.3	Rezultati anketnega vprašalnika za zaposlene v Goriški knjižnici	28
7	RAZPRAVA Z ZAKLJUČKI	31
8	NAVEDENI VIRI IN LITERATURA	33
	PRILOGE	I
	PRILOGA 1: ANKETNI VPRAŠALNIK ZA UMETNIŠKE USTVARJALCE	I
	PRILOGA 2: ANKETNI VPRAŠALNIK ZA LOKALNO SKUPNOST	III
	PRILOGA 3: ANKETNI VPRAŠALNIK ZA ZAPOSLENE	V
	PRILOGA 4: ODGOVORI ANKETIRANCEV NA ODPRTA VPRAŠANJA	VI

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Koliko likovnih ustvarjalcev bi dalo svoja dela na voljo za izposajo (n = 33).....	15
Grafikon 2: Pogoji pod katerimi bi bili likovni ustvarjalci pripravljeni sodelovati (n = 33) ...	16
Grafikon 3: Pripravljenost sodelovati na spremljevalnih razstavah in dogodkih (n = 16).....	16
Grafikon 4: Pripravljenost umetnikov na brezplačno izposajo svojih del (n = 15).....	17
Grafikon 5: Vrste umetniških del, ki bi jih umetniki želeli dati na voljo za izposajo (n = 16)	17
Grafikon 6: Prikaz možnih razlogov, kaj umetnike odvrča od sodelovanja (n = 8).....	18
Grafikon 7: Opredelitev ustvarjalne dejavnosti respondentov (n = 32)	19

Grafikon 8: Izobrazba v anketi sodelujočih umetnikov (n = 31).....	19
Grafikon 9: Spol anketirancev (n = 31).....	20
Grafikon 10: Starost anketirancev (n = 32)	20
Grafikon 11: Želja po nadaljnjem obveščanju o razvoju artoteke (n = 30).....	21
Grafikon 12: Želja po izposoji umetniških del na dom (n = 102)	22
Grafikon 13: Pripravljenost plačevati izposojevalnino (n = 69)	22
Grafikon 14: Za kakšen namen bi si uporabniki izposodili umetniška dela (n = 83).....	23
Grafikon 15: Pogostnost izposoje umetniških del (n = 69)	23
Grafikon 16: Zanimanje za izposajo umetniških del glede na njihovo vrsto (n = 69)	24
Grafikon 17: Želja po sodelovanju na dogodkih, ki bi jih organizirala artoteka (n = 68).....	24
Grafikon 18: Znesek morebitne izposojevalnine (n = 69).....	25
Grafikon 19: Kaj bi uporabnike spodbudilo k uporabi artoteke (n = 89).....	25
Grafikon 20: Razlogi nezanimanja za artoteko (n = 20)	26
Grafikon 21: Spol anketirancev (n = 88).....	26
Grafikon 22: Starost anketirancev (n = 89)	27
Grafikon 23: Mnenje o stanju umetnika v slovenski družbi (n = 89).....	27
Grafikon 24: Želja po obveščanju o razvoju artoteke (n = 89).....	28
Grafikon 25: Kaj vzbuja pri zaposlenih ideja o izposoji umetniških del v knjižnici (n = 33)..	29
Grafikon 26: Predvideni izzivi pri uvajanju artoteke (n = 33)	29
Grafikon 27: Potencialne koristi za knjižnico in skupnost (n = 33)	30
Grafikon 28: Želja zaposlenih po osebni vključitvi v izvajanje ali promocijo projekta (n = 33)	31

1 UVOD

Za izbiro teme raziskave smo se odločili, ker smo želeli ugotoviti, ali v Goriški knjižnici Franceta Bevka Nova Gorica (v nadaljevanju: Goriška knjižnica) obstaja interes za ustanovitev artoteke. Knjižnica je že vrsto let veliko več kot zgolj prostor, kjer so shranjene knjige in jo tako zaposleni kot uporabniki dojemajo kot tretji prostor, kjer se lahko družimo, izobražujemo, si izmenjujemo mnenja. Vsakodnevno skupine odraslih pridejo poklepetat, prebrat dnevnice novice ter se ob kavi pogovoriti o le-teh. Študenti in dijaki se v knjižnici učijo, pišejo seminarske naloge in si medsebojno pomagajo pri učenju. V prvem nadstropju sta Mojstrovalnica in Knjižnica semen, od leta 2024 pa tudi Knjižnica reči, kjer si obiskovalci lahko izposodijo predmete, ki jih potrebujejo le občasno, s čimer knjižnica stremi med drugim k uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja. Za izposojajo ponuja tudi neknjižno gradivo, kot so CD-ji, DVD-ji in USB-ključki. Morda bo kdaj tudi izposoja umetniških del postala le še ena od knjižničnih storitev, umetniška dela pa le še ena od vrst neknjižnega gradiva.

Goriška knjižnica ima dva razstavna prostora, kjer se ustvarjalci že zdaj lahko predstavijo lokalni skupnosti. Vsaka razstava običajno traja en mesec, k razstavi je priložena zgibanka, kjer so navedeni kontaktni podatki avtorjev in tako knjižnica že deluje kot posrednik med obiskovalci in umetniškimi ustvarjalci. Z zamislijo, da bi omogočila tudi izposojajo umetniških del, se knjižnica spogleduje že nekaj let. Kot je za vsak nov projekt primerno, je predhodno želela opraviti tudi raziskavo, s katero bi pridobila relevantne rezultate, ki ji bodo v pomoč pri odločitvi, ali naj med svoje storitve vključi tudi artoteko. Ker ni nujno, da bo nekaj, kar deluje v nekem drugem kulturnem prostoru, delovalo tudi v okolju knjižnice, smo želeli ugotoviti, če bi lahko z artoteko knjižnica ustvarila most med javnostjo in sodobno umetnostjo. Lahko bi rekli, da so splošne knjižnice idealni prostori za artoteke, saj bi obiskovalci, ki sicer pridejo v knjižnico samo po knjige, ne zahajajo pa v galerije ali muzeje, tako imeli možnost spoznati umetnike in njihovo delo.

Prvi del pisne naloge zajema pregled zgodovinskega razvoja umetnostnih knjižnic oz. artotek. Predstavimo tudi organizacijo artotek in se vprašamo, kakšni tipi umetniških del so najprimernejši za izposojajo in zakaj, ter osvetlili tudi osnovna pravila njihove izposoje.

V nadaljevanju predstavimo raziskavo, ki smo jo opravili, ter njene rezultate. Izvedli smo tri različne ankete, v katerih so sodelovali anketiranci iz populacije likovnih ustvarjalcev in lokalne skupnosti, vključili smo tudi zaposlene v knjižnici.

V zaključnem delu povzamemo ugotovitve ter na osnovi rezultatov raziskave preverimo veljavnost znanstvenih predpostavk. Navedemo tudi nekaj priporočil za nadaljnje korake knjižnice pri razmisleku o uresničitvi projekta artoteke.

2 KAJ JE ARTOTEKA

Termin artoteka je sestavljen iz latinske besede *ars*, *artis*, ki pomeni umetnost, in pripone *thek*, ki izhaja iz grščine ter pomeni prostor za shranjevanje in ureditev izposoje. Termin artoteka se je prvič pojavil konec šestdesetih let 20. stoletja v zapisih na temo knjižničarstva tako v vzhodnih kot zahodnih delih Nemčije. Na pobudo danskega izposojevalca slik in umetniškega posrednika Knuda Pedersena so v galeriji Brinken v Stockholmu uvedli termin »artoteka« in ga leta 1958 patentirali pri kraljevem uradu za patente kot blagovno znamko za »izposajo umetniških del.« (Röhner, 2016, str. 29) Anglosaksonska poimenovanja so »picture lending«, »art lending« ali »loan« oz. »rental«, »service« ali »scheme«, delno tudi »picture library«, frankofonska oznaka je »galerie de pret d'oeuvres d'art«, na Švedskem in Norveškem pa je bilo v uporabi poimenovanje »bildothek« (Röhner, 2016, str. 31), kar bi lahko prevedli kot »slikoteka«.

Novljan (1988, str. 1) opisuje, da je »artoteka zbirka umetniških del z likovnega področja, ki so sistematično zbrana, strokovno obdelana in dana občanom v uporabo. Njena dejavnost je namenjena vzgoji in izobraževanju ter zadovoljevanju kulturnih potreb ljudi, zato z različnimi oblikami strokovnega dela predstavlja gradivo in ga izposoja.«

3 ZGODOVINSKI PREGLED NASTANKA ARTOTEK

3.1 ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

Prva artoteka se je pojavila v Združenih državah Amerike pred več kot sto leti, konec 19. stoletja. V prvi polovici devetdesetih let 19. stoletja je Charles Cutter iz mesta Northampton

v Massachusettsu želel pritegniti k izposoji učitelje reprodukcij izvirnih umetniških del iz pomembnih zbirk v muzejih in galerijah. Cutter je bil knjižničar v knjižnici Forbes (the Forbes Library). Poleg reprodukcij je izposojal tudi fotografije, kromolitografije in mavčne odlitke. Najprej je zbiral fotografije Rafaelovih del ter rimske umetnosti in arhitekture. Ta zbirka je bila namenjena poučevanju in okrasitvi učilnic. Približno v istem času kot Cutter je v splošni knjižnici v Denverju John Cotton Dana zbiral umetniške reprodukcije za uporabo v učilnicah, in sicer v študijske namene. Podobno izposojanje reprodukcij je odprl tudi v splošni knjižnici v Newarku leta 1902, kjer je tudi delal. Tudi tu je v študijske namene izposojal fotografije znanih umetniških del in arhitekture, za okrasitev učilnic pa je izposojal barvne litografije.

V prvih dveh desetletjih 20. stoletja so se takšne zbirke slik razširile v številne ameriške splošne knjižnice. To je sovpadalo s prizadevanji splošnih knjižnic, da bi povečale izposajo. Začelo se je z izposojanje reprodukcij za likovne pedagoge, nadaljevalo pa z odpiranjem knjižnic širšemu krogu uporabnikov in ustanavljanjem umetnostnih knjižnic za otroke. Pozneje so številne knjižnice svoje zbirke reprodukcij dopolnile tudi z originali, večinoma grafikami. V Clevelandu so leta 1918 v muzeju Cleveland Museum of Art ponujali brezplačno izposajo umetniških del bolnišnicam, domovom za ostarele, knjižnicam, šolam in vrtcem. Nekatere slike so prihajale iz depoja muzeja in te si je bilo mogoče izposoditi za obdobje enega leta. To je nudilo ljudem, ki niso bili del muzejske ciljne publike, stik z umetnostjo, hkrati pa muzejem, da so lahko nekoliko izpraznili svoje skladiščne prostore. Koncept izposoje umetnin iz muzejskih zbirk so kasneje uvedli tudi na Danskem in v Nemčiji. V času gospodarske krize sredi dvajsetih let 20. stoletja je bila v mestu Filadelfija v zvezni državi Pensilvanija ustanovljena zveza Art Alliance of Philadelphia – Circulating Picture Club (prev. Umetniška zveza Filadelfija – klub krožečih slik). Izposoja umetniških del je tu imela drugačen namen, in sicer je bila ustanovljena predvsem zato, da bi ponujala finančno podporo umetnikom, bila je torej komercialno usmerjena. Obenem pa je omogočala tudi izposojanje del za zmerno izposojevalnino manj premožnemu sloju prebivalstva. Namen tega je bil, da bi lahko vsi v svojih domovih imeli originalna umetniška dela.

Na razvoj izposoje umetnin v muzejih so pogosto vplivale lokalne knjižnice, ki so izposojale tako umetniške reprodukcije kot originalna umetniška dela lokalnih umetnikov. Pozneje so nekateri muzeji začeli pridobivati tudi umetniške reprodukcije t. i. starih mojstrov, da bi dopolnili svoje zbirke del za izposajo. Splošne knjižnice so svoj program izposoje začele z

umetniškimi reprodukcijami in ga dopolnile z originalnimi umetninami, pri muzejih pa je bilo ravno obratno. Komercialno usmerjeni sistemi izposoje so se pojavili šele s poslabšanjem splošnega gospodarskega stanja. Nudili so izposajo proti plačilu, prodajo ali nakup na obroke. Komercialna izposoja ni izpodrinila sicer izobraževalno usmerjene izposoje v splošnih knjižnicah (Röhner, 2016, str. 31–33).

3.2 EVROPA

Po ameriškem zgledu so bili kmalu ustanovljeni številni centri za izposajo umetnin in reprodukcij tudi na evropski celini. V Angliji so v nekaterih mestnih knjižnicah že pred in med drugo svetovno vojno izposojali reprodukcije. V East Holborn Library so od leta 1949 organizirali letne umetniške razstave in posledično je tu od leta 1954 na voljo plačljiva izposoja originalov z možnostjo nakupa. Plačljivo izposajo z možnostjo nakupa so v Holbornu tako kot v Filadelfiji uvedli zaradi kulturnega izobraževanja prebivalcev z originalno umetnino ter zagotavljanje vira dohodka umetnikom. Večini umetnikov se izposoja umetnin ni finančno izplačala, a jim je ta vrsta posredovanja umetnosti zagotovila vsaj prepoznavnost v javnosti (to bi lahko sicer aplicirali tudi na današnji čas). Odbor knjižnice v Holbornu je vlagal v oglaševanje in tako pritegnil pozornost tudi zunaj regionalnega tiska, saj je segal do Nemčije, ZDA ter vse do Južne Afrike. Služba za izposajo slik (Picture Lending Service) v Greenwichu v Veliki Britaniji je postala leta 1965 zgled za občinsko službo za izposajo umetnin v Zahodnem Berlinu (Greenwich je bil pobraten z berlinskim okrožjem Reinickendorf). Ta služba je bila prva v Angliji, ki je v splošni knjižnici omogočila brezplačno izposajo zbirke sodobnih grafik v najrazličnejših tehnikah najpomembnejših britanskih umetnikov (Röhner, 2016, str. 33–34).

Na Švedskem so poskusi brezplačne izposoje umetnin, zlasti uokvirjenih grafik, v splošnih knjižnicah potekali že od sredine petdesetih let 20. stoletja, vendar niso presegli eksperimentalne faze. Artoteka v galeriji Brinken v Stockholmu, kjer so izposojali sodobno moderno umetnost, je utrta pot nastanku številnih organizacij za izposajo umetnin. Leta 1965 so odprli artoteko v mestni knjižnici v Malmu, kjer so ponujali kombinacijo kupljenih in naročenih slik, grafik, predmetov, skulptur in uokvirjenih umetniških grafik. Ta artoteka je privabljala umetnike, galeriste in širok krog uporabnikov. Leta 1966 so v kraju Tyresö-Bollmora ustanovili artoteko v mestni oz. občinski knjižnici. Ta je bila prelomna zaradi odmevnosti v publikaciji Karla-Heinza Bolaya o izposoji umetnin v švedskih knjižnicah, s

pomočjo katere se je zgodil preskok v razvoju artotek zunaj državnih meja (Röhner, 2016, str. 34).

Na Nizozemskem so se izposojevalnice umetnin pojavile v zgodnjih petdesetih letih 20. stoletja, na Danskem pa približno deset let pozneje. Nizozemec Pieter Kooistra, umetnostni posrednik, je menil, da umetnost izboljšuje življenje. Najprej se je ukvarjal z izposojjo umetnin po pošti, nato je leta 1955 v amsterdamskem mestnem muzeju (Stedelijk Museum Amsterdam) ustanovil t. i. fundacijo za likovno umetnost, ki je skrbela za izposojjo umetnin – sprva z naročninami na izposojjo, pozneje z nakupom na obroke in idejo o varčevalni knjižnici za umetnost. Za program izposoje umetnin je dosegel nenavadno visoke prihodke. Ta artoteka je bila znotraj muzeja. Šele leta 1971 so bile na Nizozemskem vzpostavljene artoteke tudi v splošnih knjižnicah. Približno v istem času kot Kooistra je na Danskem Knud Pedersen začel izposojati umetniška dela na nenavaden način. Na javnih mestih je ponujal v izposojjo proti plačilu umetniška dela v zastekljenih lesenih škatlah. To je pritegnilo pozornost splošne knjižnice v kraju Lyngby pri Kopenhagnu, kjer so Pedersena spodbudili, da ustanovi lastni center za izposojjo umetnin. Odprli so ga leta 1969, v njem so ponujali originalna grafična dela, plakate, reprodukcije različnih umetniških smeri ipd. Že prej, leta 1957, je imel Pedersen v najeti cerkvi svoj center za izposojjo umetnin, znan kot »umetniška knjižnica«, v katerem so bila na začetku na voljo za izposojjo dela zelo mladih, še neznanih umetnikov in umetnin za otroke. Imel je tudi avtobuse s slikami, ki so potovali po državi in oskrbovali šole, bolnišnice in celo zapore. V tujini je sodeloval z galerijo Brinken v Stockholmu, v Hamburgu je skupaj z galerijo Heinz Tillybs leta 1962 ustanovil knjižnico za izposojjo umetnin. Pedersen je organiziral tudi potujoče razstave in prireditve za mlade brezposelne umetnike (Röhner, 2016, str. 34–35).

Röhmer (2016, str. 35–36) izpostavlja: »Ideje in realizacije posojanja umetnin in umetniških reprodukcij v ZDA, Veliki Britaniji in skandinavskih državah ter na Nizozemskem so bile zaznamovane s čezmejno izmenjavo in pionirskim duhom posameznih osebnosti in so bile odločilne za širjenje v druge države.«

Sicer je v Nemčiji že leta 1925 Arthur Segal, romunski umetnik, uresničil idejo, da bi umetniki dovolili izposojjo lastnih del in bi za vsako izposojjo prejeli delež plačila. Višina plačila je temeljila na vrednosti dela, obdobje izposoje pa je variiralo od treh mesecev do enega leta.

Zunaj Berlina ni imel podpore, umetniki v drugih mestih so v tem videli le še en način izkoriščanja. Leta 1927 je tako bil projekt opuščen. Zabeleženih je še nekaj kratkotrajnih poskusov umetnostnih knjižnic, ki pa so s Hitlerjevim vzponom na oblast propadli (Haight, 2006, str. 14).

Leta 1968 je bila v občinski knjižnici Berlin-Reinickendorf ustanovljena grafoteka Graphothek Berlin, ki je spodbudila hitro rast izposoje umetnin v splošnih knjižnicah v Zahodni Nemčiji od začetka 70-ih let 20. stoletja naprej. Nastala je po vzoru grafoteke v pobratenem mestu Greenwich v Veliki Britaniji. Pritegnila je širok krog umetnikov in uporabnikov in predstavljala »največjo zbirko sodobne grafične umetnosti zunaj muzejev v Nemčiji.« Leta 1972 se je grafoteka preselila v prostore zunaj knjižnice in od leta 1981 delovala in še vedno deluje večinoma samostojno. Kljub temu je njen slogan še danes »Izposodite si slike tako kot knjige« (»Bilder leihen wie Bücher«). Po zgledu grafoteke v Berlinu se je leta 1970 odprla artoteka (Artothek Berlin) pri združenju Neuer Berliner Kunstverein (NBK). Svojo zbirko so tu razširili na slike, tridimenzionalne predmete in umetniške video posnetke. S svojo nabavno politiko so neposredno spodbujali mlade umetnike. Med ustanovitelji je bil Horst Dietze, ki je veliko vlagal v oglaševalske in promocijske dejavnosti. Ta artoteka je še danes največja artoteka v Nemčiji (Röhmer, 2016, str. 42).

Haight (2006, str. 8–9) med drugim ugotavlja, da je izposoja umetniških del bolj razvita v Evropi kot v ZDA zato, ker je v Evropi izposoja umetniških del ponovno oživela v 80-ih letih 20. stoletja, zlasti v Franciji, Nemčiji in Skandinaviji.

3.3 SLOVENIJA

Konec osemdesetih let 20. stoletja so na pobudo Silve Novljan v Knjižnici Otona Župančiča – Pionirski knjižnici ustanovili posebno zbirko artoteko, ki je bila prva artoteka v takratni Jugoslaviji. Artoteko so sestavljala originalna dela slovenskih umetnikov in vsa so bila last knjižnice. Sodelovali so z Društvom slovenskih likovnih umetnikov, ki je knjižnici pomagalo pri vzpostavljanju stikov s člani. Na prošnjo se je odzvalo 65 slikarjev, artoteki so podarili kar 148 likovnih del (slik, grafik, risb) v različnih slikarskih tehnikah in z različnimi motivi (Novljan, 1988, str. 3–4).

Uokvirjene slike so vložili v kartonski ovitek, označen z lastništvom knjižnice. Zamudnina za sliko je bila enaka zamudnini za ostalo knjižnično gradivo (Novljan, 1988, str. 8–9). Artoteka je bila zasnovana s tehtnim spremljevalnim programom oz. strokovnim delom, kot so bile razstave, pogovori o slikarstvu, srečanja s slikarji, obiski galerij, dan odprtih ateljejev, spoznavanje slikarskih tehnik (Novljan, 1989, priloga št. 1). Novljan (1989, priloga št. 1) navaja: »Izposojeno delo ne bo imelo samo dekorativnega učinka, temveč bo opazovalce nagovarjalo k razpravljanju, pojasnjevanju tako kot knjiga ali drugo umetniško delo, ki ima svojo izrazno moč. Prebuja tudi željo po nakupu umetnine, in čeprav se artoteka s prodajo ne ukvarja, je lahko posrednik med delom in umetnikom.«

Artotečna zbirka v zdajšnji Mestni knjižnici Ljubljana, katere del je postala tudi Knjižnica Otona Župančiča, ne obstaja več. V Poročilu o izvajanju strateškega načrta MKL za obdobje 2010–2012 piše: »Znotraj načrtovanih digitaliziranih vsebin nista realizirani dve zbirki: Župančičeva spominska zbirka, katere izvedba zahteva velika finančna sredstva in sodelovanje lastnika zbirke (Mestni muzej), in Artoteka, ker zbirka ni več v uporabi.« (Mestna knjižnica Ljubljana, 2013, str. 4)

V Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika imajo artoteko kot posebno domoznansko zbirko. Več desetletij tam že obstaja Likovni salon kot notranja organizacijska enota, kjer se je izoblikovala stalna zbirka slikarskih in kiparskih del. Umetniška dela predstavljajo zanimivo in heterogeno zbirko sodobne slovenske umetnosti 20. stoletja. Zbirka vsebuje dragocena dela priznanih slovenskih umetnikov.

Artoteka Zveze društev slovenskih likovnih umetnikov (ZDSLU), ki sicer ni del splošne knjižnice, omogoča izposajo vrhunske likovne in vizualne umetnosti na dom ali na delovno mesto. Kot piše na spletni strani zveze društev, najdemo med avtorji del za izposajo tudi že pokojne likovne velikane, najstarejše avtorje, avtorje srednje generacije in mlade perspektivne umetnike, ki šele začenjajo svojo profesionalno pot likovnega in vizualnega ustvarjanja. Artoteka je dejavnost, s katero promovirajo likovne ustvarjalce in njihova dela, informirajo in izobražujejo ter širijo poznavanje likovne umetnosti pri ožjih in širših javnostih. Sestavljena je iz likovne zbirke ZDSLU in del, ki jih prispevajo člani zveze.

4 ORGANIZACIJA ARTOTEK

Artoteke so lahko organizirane kot samostojne enote, lahko pa so del drugih ustanov, kot so splošne knjižnice, muzeji ali galerije. Ne glede na to, kje se artoteka nahaja, veljajo načeloma podobna pravila izposoje. Koncepti se lahko razlikujejo v času trajanja izposoje, številu umetniških del, ki si jih uporabnik lahko izposodi, višini izposojevalnine, če ta obstaja, in možnosti odkupa ter lastništvu. Tudi glede zavarovanja povsod velja, da so dela zavarovana ter da uporabnik prevzame svoj del odgovornosti. Prav zaradi zavarovanja je smiselno določiti najvišjo vrednost del.

V artoteki v kulturnem centru Multiplo (Multiplo – Centro Cultura Cavriago) v občini Cavriago v italijanski regiji Emilia Romagna vsakih šest mesecev v celoti zamenjajo ponudbo del. Ta artoteka je občinska storitev, ki ponuja brezplačno izposajo umetniških del. Na dom si lahko občani izposodijo do dve deli hkrati in jih po 45 dnevih vrnejo. Če pa želijo opremiti pisarno, čakalnico ipd., za poslovne namene torej, si lahko izposodijo do štiri dela naenkrat. Izposojajo avtorska grafična dela na papirju, avtorske fotografije, stripovske table in ilustracije v vrednosti največ tisoč evrov. Dela so na voljo v dveh dimenzijah, 50 x 70 cm ali 40 x 50 cm. Na hrbtni strani so opremljena s preglednim informativnim listom, kjer najdemo ime lastnika, ime avtorja, uporabljeno tehniko, osnovna pravila za dobro vzdrževanje ter cenik popravil poškodb okvirja in zamudnin. Vsak okvir ima na hrbtni strani svinčeno varnostno zapiralo, ki onemogoča uporabniku, da bi delo odprl in ga vzel iz okvirja. Največja velikost okvirjev je bila določena v fazi projektiranja, upoštevajoč statistični podatek, ki pravi, da je več kot 60 % obiskovalcev knjižnic v Italiji ženskega spola. Ženska, ki obiskuje center skupaj z otroki, mora imeti možnost, da umetniško delo iz artoteke odnese s seboj z eno samo roko (Mantovi, 2021, str. 19–20). V primeru kraje ali požara je uporabnik dolžan prijaviti škodo pri oblasteh in občini predložiti kopijo prijave. Za malomarnost šteje neupoštevanje ali pomanjkljivo upoštevanje pravil, ki so navedena na hrbtni strani okvirja. Zavarovanje namreč ne krije poškodb zaradi malomarnosti. V primeru škode, ki je nastala zaradi nepravilnega shranjevanja ali razstavljanja na domu uporabnika, pa bo občina lastniku dela izplačala odškodnino; v nobenem primeru uporabnik artoteke ne bo plačal globe v višini več kot petdeset evrov. Po drugi strani mora uporabnik nadomestiti morebitno škodo na okvirju v skladu z lestvico kazni, ki je navedena v informativnem listu na hrbtni strani del: deset evrov za razbitje ali odlom stekla, dvajset evrov

za razbitje lesenega nosilca, petdeset evrov za odstranitev ali poseganje v zaščitni pečat iz svinca (Argano idr., 2014, str. 22).

Artoteka v Bolzanu, Italija, ni del splošne knjižnice. Uporabniki si lahko izposodijo največ dve deli za 90 dni. Vsa umetniška dela so zavarovana. Tudi tu so dela opremljena z navodili za uporabo (minimalna višina za obešanje, izogibanje vlažnim prostorom in neposredni sončni svetlobi). Jasno je tudi določeno, kdaj je delo poškodovano: če je upognjeno, porumenelo, ima madeže, ureznine ali druge poškodbe, če ima plesen ali lesnega črva in insekte, če je steklo razbito ali če je hrbtna stran poškodovana. Za hudo poškodbo ali izgubo dela je treba plačati pavšalni znesek v višini 50 evrov (Artoteka Bolzano, b. d.).

Artoteka v Bonnu, Nemčija, je še en primer artoteke, ki ni v splošni knjižnici. Tukaj si fizične osebe lahko izposodijo umetniško delo za dva meseca za ceno 6 evrov na delo ali deset del za dva meseca za ceno 50 evrov. Za pravne osebe pa velja, da si umetniška dela lahko izposodijo za 18 evrov na delo za obdobje dveh mesecev ali pa za 400 evrov za do deset del za obdobje šestih mesecev. Ponujajo tudi strokovno svetovanje pri izbiri umetniških del, hitro in preprosto embaliranje v karton, zavarovanje slik ter individualne ponudbe za podjetja in organizacije (Artothek im Bonner Kunstverein, b. d.).

V artoteki v Oldenburgu, Nemčija, ki ni v splošni knjižnici (gre za muzejsko artoteko), so dela zavarovana samo, dokler so v prostorih artoteke, takoj ko si jih oseba izposodi in odnese domov, je sama odgovorna za grafiko ali malo skulpturo. Grafike so v lahkem kovinskem okvirju, imajo kartonasto hrbtno stran in akrilno/pleksi steklo. Okvir je tako zaprt, da ga uporabnik lahko le težka odpre (Schumann, 1988, str. 26).

Tudi nekdanja artoteka v Ljubljani, v Knjižnici Otona Župančiča, je poskrbela za ustrezno zaščito z uokvirjanjem in zasteklitvijo. Prav tako so bila vsa dela zavarovana. Izposoditi si je bilo možno eno umetniško delo, brezplačno, za obdobje dveh mesecev z možnostjo enkratnega podaljšanja. Kadar zavarovalnica ni nadomestila poškodbe ali izgube likovnega dela, se je uporabniku zaračunala poškodba v znesku, ki je določen z restavratorskim delom ali delom uokvirjanja. Če je bilo likovno delo nepopravljivo poškodovano, je uporabnik moral poravnati odškodnino v znesku, ki ga je potrdil Knjižnični svet Knjižnice Oton Župančič na predlog

strokovnjaka (Novljan, 1989, priloga št. 7). Novljan omenja, da bi tudi v Sloveniji lahko ustanovam ponudili umetniška dela proti plačilu.

5 PRIMERNOST UMETNIŠKIH DEL ZA IZPOSOJO

Na spletni strani Zveze nemških artotek (Artothekenverband Deutschland e.V.) se pod zavihkom Texte (Besedila) nahaja dokument Die Kunst des Kunstverleihs (prev. Umetnost izposoje umetniški del), ki obravnava primernost umetniških del za izposajo. Ni namreč vsak tip umetniškega dela primeren za to. V prispevku Alexandre Otto, ki je del priročnika Die Kunst des Kunstverleihs, so predstavljena pomembna vprašanja, ki nam olajšajo organizirati nabor del in pravil. Ta vprašanja so: Ali je eksponat nagnjen k razbitju? Kako občutljiva je površina slik in grafik? Ali je eksponat izpostavljen vibracijam, svetlobi ali vlagi? Ali ga je zaradi njegove velikosti, oblike in/ali teže težko prevažati? Ali ga je mogoče dovolj dobro zaščititi pred uničenjem, razbitjem, nepravilnim ravnanjem? Ali bo ta zaščita predraga? (Otto, 1988, str. 4–5).

V nadaljevanju Otto analizira vsako vrsto predmeta posebej, s poudarkom na slabostih izbora posameznega predmeta. Predstavi prednosti in slabosti raznih materialov pri kipih (neproblematični materiali so kamen, kovina in plastika), oljnih slikah, kolažih, pastelnih slikah, risbah s kemičnim svinčnikom ali flomastrom, akvarelih, sitotiskih. Namen tega seznama težav ni odvrčanje od splošne uporabe vseh teh umetniških del, temveč opozarjanje na morebitne nevarnosti in posledične stroške. Če so v zbirki pomembni in dragoceni unikatni, je samoumevno, da jih ni mogoče posojati. Če povzamemo, lahko o primernosti eksponatov za izposajo rečemo naslednje: Najlažje je ravnati z grafikami. Lahko jih dobro zaščitimo, so razmeroma poceni, lahko jih zamenjamo, so razmeroma neobčutljive in jih je enostavno hraniti. Unikatna dela na papirju (akvareli, risbe, pasteli, mešane tehnike itd.) je prav tako enostavno posojati, če so skrbno uokvirjena, vendar so povezana z večjim tveganjem propadanja materiala, so precej dražja in v primeru izgube nenadomestljiva. Slike (olje, akril, tempera na platnu) je zaradi njihovega formata pogosto težko prenašati, vendar je njihova teža razmeroma majhna. Skulpture in predmeti so primerni le, če niso pretežki ali preveliki. Najprimernejši materiali so les in lite kovine. Dela iz mavca, gline, porcelana, stekla, papirja ali kartona zahtevajo zelo previdno ravnanje, česar od izposojevalcev ni mogoče pričakovati (Otto, 1988, str. 4–6).

6 RAZISKAVA

6.1 NAMEN IN CILJI RAZISKAVE TER ZNANSTVENE PREDPOSTAVKE

Namen raziskave je bil na podlagi rezultatov treh anket pridobiti jasnejšo sliko o zanimanju za ustanovitev artoteke v Goriški knjižnici. Z anketnimi vprašalniki smo želeli pridobiti tudi mnenje o pogojih, pod katerimi bi bili umetniki pripravljeni ponuditi svoja dela na voljo za izposajo, ali bi uporabniki bili pripravljeni plačati izposojevalnino, zanimalo pa nas je tudi mnenje zaposlenih v knjižnici o morebitni novi storitvi knjižnice. Poleg tega smo s pomočjo raziskave želeli pridobiti tudi vpogled v mnenja umetnikov in lokalne skupnosti o tem, kaj menijo o stanju umetnika v slovenski družbi.

S pomočjo rezultatov ankete smo želeli preveriti dve temeljni tezi, in sicer, da:

- V Goriški knjižnici Franceta Bevka Nova Gorica obstaja med uporabniki interes za izposajo visokokakovostnih umetniških del.
- Na Goriškem obstaja interes s strani visoko izobraženih umetnikov, da svoja dela vključijo v artoteko, ki je del splošne knjižnice, in tako dovolijo, da njihove avtorske stvaritve krožijo med uporabniki.

6.2 METODOLOGIJA IN METODE

Za proces raziskovanja smo uporabili anketno metodo, ki sodi med kvantitativne metode raziskovanja. Za anketno metodo smo se odločili zato, ker nam je omogočila, da smo v kratkem času zbrali dovolj povratnih informacij za potrebe naše raziskave. Kot raziskovalni instrument za pridobitev raziskovalnih podatkov smo uporabili tri spletne anketne vprašalnike, ki smo jih objavili v spletnem orodju za izvajanje spletnega anketiranja 1KA. Anketni vprašalniki so bili pripravljeni v programu 1KA, s pomočjo katerega smo opravili tudi analizo zbranih podatkov. Rezultati raziskave bodo lahko uporabljeni pri pripravi in izvedbi morebitnega projekta izposoje likovnih umetniških del v Goriški knjižnici.

Pripravili smo torej tri anketne vprašalnike z namenom pridobivanja odgovorov s strani treh ciljnih skupin. Za tri ciljne skupine smo se odločili, ker smo želeli pridobiti mnenje vseh oseb, ki bi bile vključene v delovanje morebitne artoteke. Ob načrtovanju raziskave smo izhajali iz

dveh anket, in sicer za likovne ustvarjalce in za lokalno skupnost. Med študijem gradiva za teoretični del pisne naloge pa smo prišli do sklepa, da je nujno pridobiti tudi mnenje zaposlenih v knjižnici, za katere smo sestavili ločeno anketo. Tri različne anketne vprašalnike smo oblikovali, ker smo vsaki skupini namenili drugačna anketna vprašanja.

Vse tri anketne vprašalnike smo začeli z nagovorom, v katerem smo povabljenim anketirancem razložili namen raziskave ter zagotovili, da je anketa anonimna. Navedli smo tudi, da bomo zbrane podatke uporabili izključno za raziskovalne namene. Predstavili smo glavne cilje pobude: podpora lokalnim, še neuveljavljenim umetnikom, širjenje dostopnosti umetnosti v lokalni skupnosti ter spodbujanje kulturnega povezovanja. Razložili smo tudi osnovne principe delovanje artoteke, ki zajemajo izposojno umetniških del na dom za določen čas, pogoje vračila umetniškega dela in pojasnilo, da bi bila na voljo dela, ki niso zahtevna za nego.

6.2.1 Anketni vprašalnik za umetniške ustvarjalce

Ciljna skupina prvega anketnega vprašalnika (Priloga 1) so bili likovni umetniki, ki so povabilo k sodelovanju in izpolnjevanju anonimnega vprašalnika prejeli prek kanala umetniških krogov in poznanstev. Naš namen je bil pridobiti mnenje umetniških ustvarjalcev o artoteki. Zanimalo nas je tudi, ali bi bili umetniki pripravljeni dati svoja dela na voljo za izposojno za določen čas in pod kakšnimi pogoji.

Za pridobitev raziskovalnega vzorca smo uporabili metodi neslučajnostnega vzorčenja, in sicer metodo namenskega vzorčenja ter metodo snežne kepe. Zaradi želje po verodostojnih informacijah smo se pri vzpostavljanju stikov osredotočili izključno na likovne umetniške ustvarjalce. Naslovili smo umetnike, ki so v Goriški knjižnici razstavljali v zadnjih dveh letih, obrnili smo se na Zvezo društev slovenskih likovnih umetnikov, natančneje na Društvo likovnih umetnikov Severne Primorske, prosili smo tudi znance in prijatelje, ki imajo izobrazbo s področja likovne umetnosti, če lahko posredujejo elektronsko pošto s povezavo na anketo svojim kolegom. Kontaktirali smo tudi Gimnazijo Nova Gorica, program umetniška gimnazija – likovna smer, da bi pridobili tudi mnenje mlajše generacije.

Namen prvega ankete je bil, da bi pridobili vzorec anketirancev poznavalcev likovne umetnosti, česar sicer z gotovostjo ne moremo potrditi, saj je anketni vprašalnik morda izpolnil tudi kdo, ki ni umetnik.

V raziskovalni vzorec smo želeli zajeti vsaj 20 likovnih ustvarjalcev. Prejeli smo 33 izpolnjenih anketnih vprašalnikov. Anketni vprašalnik je bil aktiven od 26. 2. 2025 do 7. 3. 2025. Vseboval je 14 vprašanj, od tega je bilo šest vprašanj polodprtega tipa, sedem vprašanj zaprtega tipa in eno vprašanje odprtega tipa.

Pri prvem vprašanju nas je zanimal splošni interes, ali bi umetniki želeli, da so njihova dela na voljo za izposoj v Goriški knjižnici. Pri drugem vprašanju nas je zanimalo, kaj bi umetnike lahko spodbudilo k sodelovanju. Nato se je anketni vprašalnik razdelil – kdor je na prvo vprašanje odgovoril z »da« ali »mogoče«, je imel na voljo še pet vprašanj o pogojih izposoje in vrstah umetniških del. Kdor pa je na prvo vprašanje odgovoril z »ne«, smo ga povprašali o njegovih razlogih proti izposoji. Na vprašanja o demografskih podatkih in o mnenju statusa umetnika v Sloveniji so imeli možnost odgovarjati vsi respondenti.

6.2.2 Anketni vprašalnik za lokalno skupnost

Ciljna skupina drugega anketnega vprašalnika (Priloga 2) je bila lokalna skupnost, ki je povabilo k sodelovanju in izpolnjevanju anonimnega vprašalnika prejela prek profila Goriške knjižnice na družbenem omrežju Facebook. Uporabnike smo nagovorili tudi s pomočjo QR-kode, ki je vodila k povezavi na anketni vprašalnik. Listke s QR-kodo smo razdelili po knjižnici. Zaposlene, prijatelje in znance smo prosili, če lahko anketo posredujejo naprej.

Namen ankete je bil pridobiti mnenje lokalne skupnosti o artoteki; zanimalo nas je, ali bi si želeli prebivalci lokalnega okolja izposoditi umetniška dela na dom ali v pisarno ter ali bi si umetniška dela radi izposodili brezplačno ali bi bili za izposoj pripravljeni plačati določen znesek.

Tudi v primeru druge ankete smo se poslužili metode neverjetnostnega vzorčenja. V raziskovalni vzorec smo želeli zajeti vsaj 60 mnenj občanov oz. uporabnikov knjižnice. Prejeli smo 90 izpolnjenih anketnih vprašalnikov. Anketni vprašalnik je bil aktiven od 27. 2. 2025 do

7. 3. 2025. Vseboval je 13 vprašanj, od tega je bilo sedem vprašanj polodprtega tipa in šest vprašanj zaprtega tipa.

Pri prvem vprašanju nas je zanimal splošni interes, ali bi si uporabniki želeli izposoditi umetniška dela na dom. Kdor je na to vprašanje odgovoril z »da« ali »mogoče«, je imel na voljo še sedem vprašanj o podrobnostih izposoje in vrstah umetniških del. Kdor je na prvo vprašanje odgovoril z »ne«, smo ga povprašali, zakaj ga izposoja ne zanima. Na vprašanja o demografskih podatkih in o mnenju o statusu umetnika v Sloveniji so imeli možnost odgovarjati vsi respondenti.

6.2.3 Anketni vprašalnik za zaposlene v Goriški knjižnici

Ciljna skupina tretjega anketnega vprašalnika (Priloga 3) so bili zaposleni v Goriški knjižnici, ki so povabilo k sodelovanju in izpolnjevanju anonimnega vprašalnika prejeli prek službene e-pošte. Namen je bil pridobiti mnenje zaposlenih v knjižnici o artoteki kot morebitni novi storitvi. Anketni vprašalnik je bil aktiven od 27. 2. 2025 do 7. 3. 2025. Vseboval je 6 vprašanj, od tega so bila štiri vprašanja polodprtega tipa, eno vprašanje zaprtega tipa in eno vprašanje odprtega tipa.

Raziskovalni vzorec je bil namenski, k sodelovanju v anketi so bili povabljeni vsi zaposleni v Goriški knjižnici (50 oseb), saj šteje mnenje prav vsakega posameznika, nenazadnje bodo vsi vključeni v artoteko, posredno ali neposredno. Če odmislimo začasno odsotne zaposlene (zaradi dopustov ali bolniških odsotnosti) in tiste v tehničnih službah, ki redkeje spremljajo e-pošto, bi pričakovali 40 izpolnjenih anket, prejeli smo jih nekaj manj, in sicer 33, kar nakazuje na morebiti nekoliko skrhane medsebojne odnose, morda pa samo na nepozornost nekaterih zaposlenih v trenutku prejetja povabila k izpolnjevanju ankete.

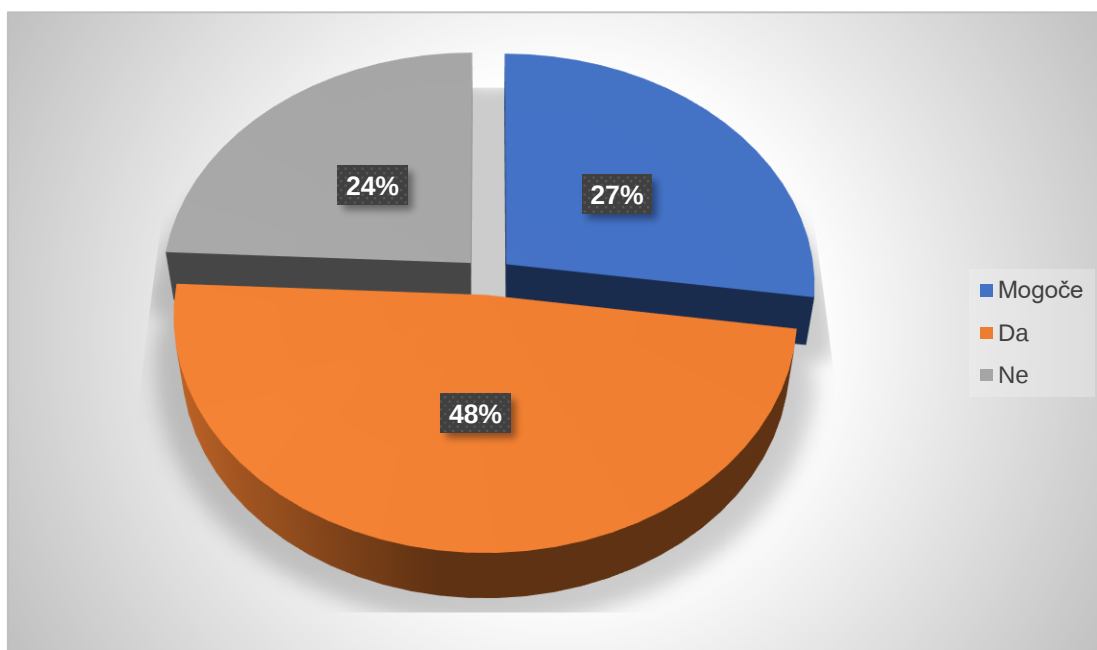
Namen ankete za zaposlene je bil pridobiti njihova mnenja o ideji vzpostavitve artoteke kot nove storitve Goriške knjižnice. Menimo, da je pri vseh novih projektih ali storitvah ključnega pomena pridobiti tudi mnenje zaposlenih v zavodu. Kot navaja Mantovi (2021), je nujno že od samega začetka projekta vključevati vse udeležene v projektu. Tako lažje sprejmejo nove ideje, saj so od samega začetka vključeni v proces nastajanja. V primeru pozitivnega odziva na

pobudo za vzpostavitev artoteke, pa bi bilo seveda treba izvesti še dodatne raziskave in vanje vključiti tudi ustanovitelje knjižnice.

6.3 REZULTATI RAZISKAVE

6.3.1 Rezultati ankete za umetniške ustvarjalce

Na prvo anketno vprašanje (*Ali bi želeli, da so vaša umetniška dela na izposajo v Goriški knjižnici?*) je odgovorilo 33 likovnih ustvarjalcev. Kdor je odgovoril *Ne* na prvo vprašanje, je odgovoril na manj vprašanj v nadaljevanju, kdor pa je na prvo vprašanje odgovoril z *Da* ali *Mogoče*, temu se je prikazalo več vprašanj.

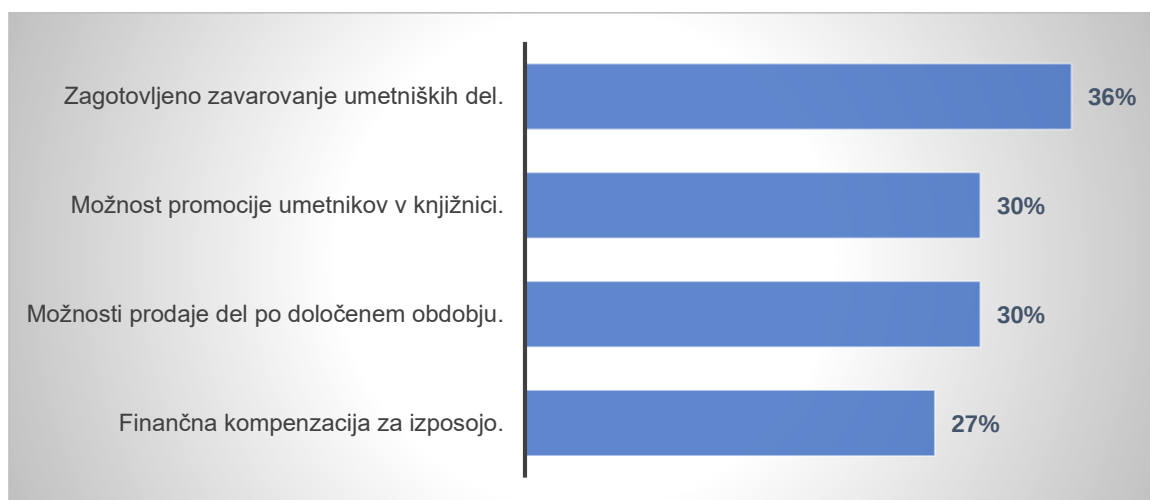

Grafikon 1: Koliko likovnih ustvarjalcev bi dalo svoja dela na voljo za izposajo (n = 33)

Na prvo vprašanje smo prejeli pritrdilni odgovor 75 % sodelujočih v anketi, kar si štejemo za spodbuden rezultat. Le 24 % umetniških ustvarjalcev je prepričanih, da svojih del ne bi dali v izposajo (Grafikon 1). Če deleže pretvorimo v številke, je *Da* ali *Mogoče* izbralo 25 oseb (16 *Da* in 9 *Mogoče*), *Ne* pa 8 oseb.

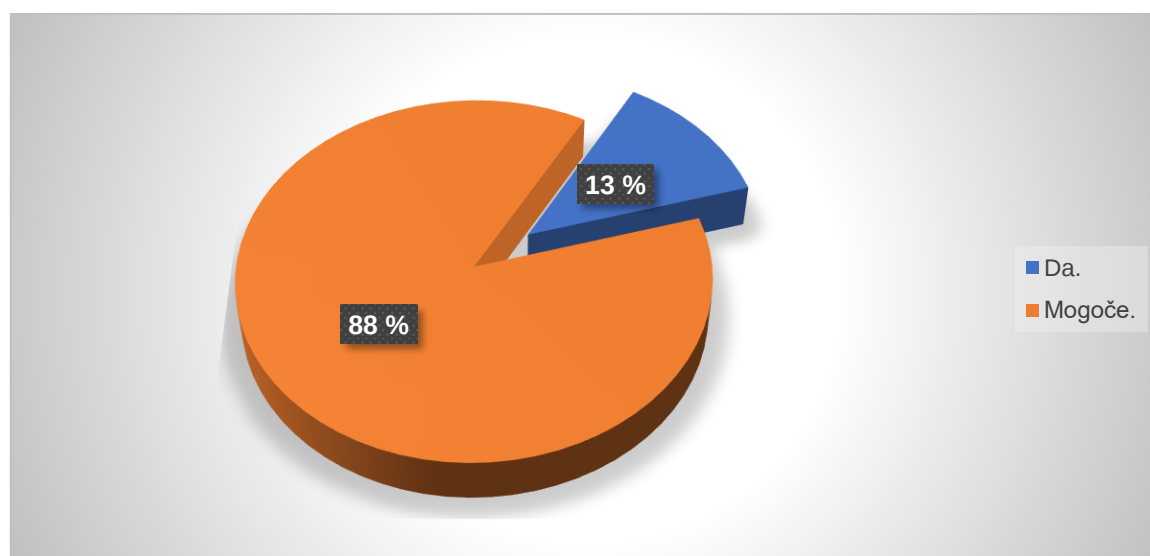
Pri vprašanju o pogojih morebitne izposoje je bilo možnih več odgovorov. 36 % respondentov bi želelo, da je zagotovljeno zavarovanje njihovih umetniških del, 30 % bi si želelo svoja dela

tudi promovirati v knjižnici in po določenem obdobju prodati. Finančna kompenzacija za izposojno pa je pomembna 27 % respondentom (Grafikon 2). Na to vprašanje so še vedno odgovarjali vsi sodelujoči v anketi, tudi tisti, ki so odgovorili na prvo vprašanje *Ne*, saj nas je zanimalo tudi, kaj bi jih morda spodbudilo k izposoji umetniških del.

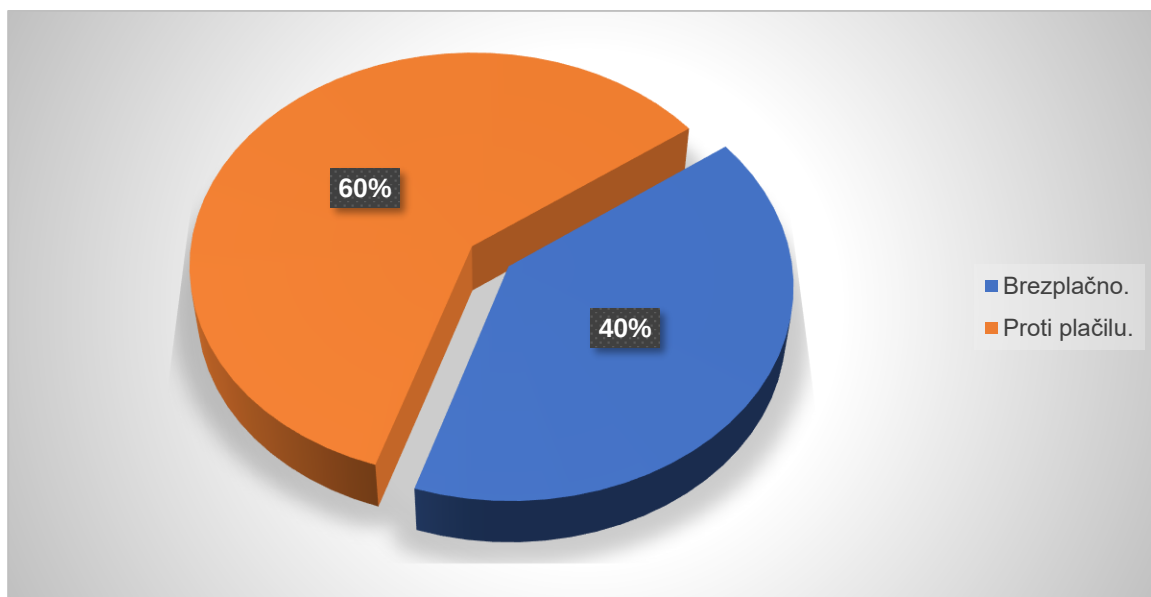
Grafikon 2: Pogoji pod katerimi bi bili likovni ustvarjalci pripravljeni sodelovati (n = 33)

V nadaljevanju nas je zanimalo, če bi bili sodelujoči v anketi pripravljeni sodelovati na spremljevalnih razstavah in dogodkih. Na vprašanje so odgovarjali le tisti, ki so na prvo vprašanje odgovorili z *Da* ali *Mogoče*. Dveh oseb razstave in dogodki ne zanimajo, 14 oseb pa bi bilo pripravljenih sodelovati na takšnih oblikah dodatne promocije (Grafikon 3).

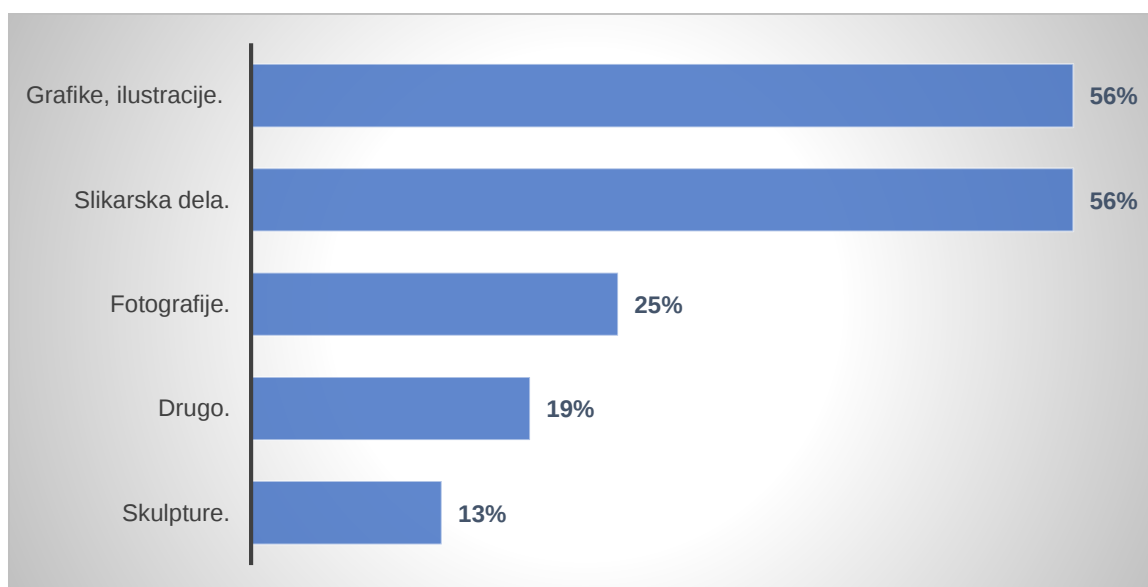
Grafikon 3: Pripravljenost sodelovati na spremljevalnih razstavah in dogodkih (n = 16)

60 % respondentov bi želelo za izposojno del prejeti tudi plačilo, 40 % pa bi ustrezala tudi brezplačna izposoja (Grafikon 4).

Grafikon 4: Pripravljenost umetnikov na brezplačno izposojajo svojih del (n = 15)

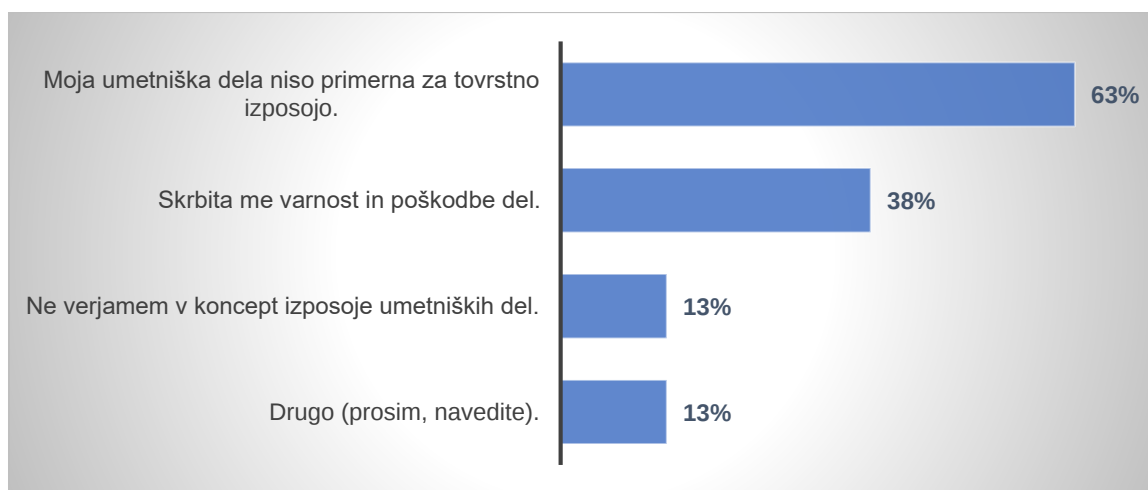
Vprašanje o vrstah umetniških del, ki bi jih respondenti želeli ponuditi v izposoj, ni bilo obvezno, možnih je bilo več odgovorov in nanj je odgovorilo 16 respondentov (Grafikon 5). 56 % (9 oseb) umetniških ustvarjalcev bi dalo na voljo za izposoj grafike, ilustracije in slikarska dela, kar smo si pri idejni zasnovi tudi zamislili in odgovori na to vprašanje so nam predpostavke tudi potrdili. 25 % (4 osebe) bi jih dalo na voljo za izposoj tudi fotografije, 13 % (2 osebi) pa skulpture. Pod odgovor *drugo* so navedli še božične figure in akvarele.

Grafikon 5: Vrste umetniških del, ki bi jih umetniki želeli dati na voljo za izposoj (n = 16)

Na vprašanje, ali imajo lastne predloge, kako bi knjižnica lahko bolje promovirala umetnike, jih je kar nekaj navedlo, da bi imeli razstave. Razstave Goriška knjižnica sicer pripravlja že vrsto let, razstavna prostora pa bo zainteresiranim tudi v prihodnje nudila brezplačno.

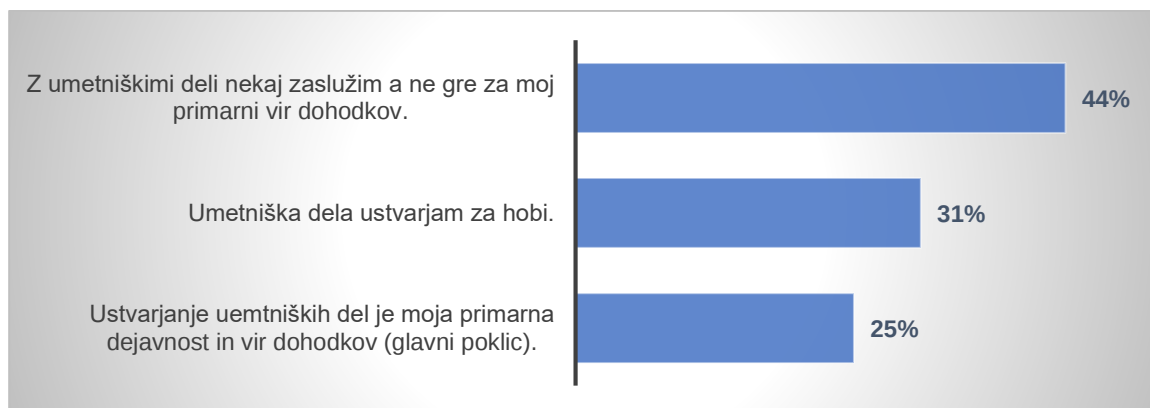
Tiste respondente, ki so na prvo anketno vprašanje odgovorili *Ne*, smo povprašali, kaj jih odvrča od sodelovanja. Prejeli smo odgovore osmih respondentov (Grafikon 6). Večina (63 % oz. 5 oseb) jih meni, da njihova umetniška dela niso primerna za tovrstno izposajo. 38 % oz. 3 osebe skrbita varnost in poškodbe del. Le ena oseba je označila, da ne verjame v koncept izposoje umetniških del.

Grafikon 6: Prikaz možnih razlogov, kaj umetnike odvrča od sodelovanja (n = 8)

Na vprašanje o tem, kaj menijo umetniški ustvarjalci o ideji artoteke smo prejeli le 8 odgovorov. Večina jih nima mnenja o tem.

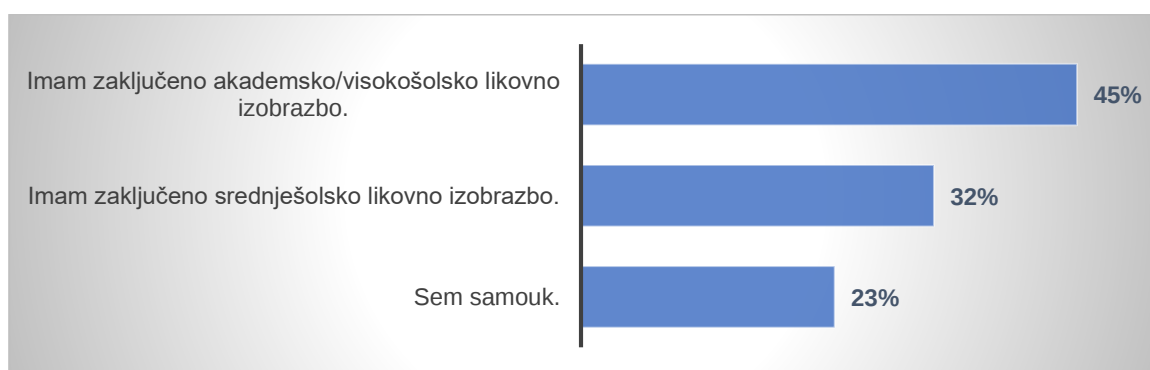
V nadaljevanju nas je zanimalo, kako sodelujoči v anketi opredeljujejo svojo ustvarjalno dejavnost. 44 % respondentov z umetniškimi deli nekaj zasluži, a ne gre za njihov primarni vir zaslužka, medtem ko je za 25 % respondentov to primarna dejavnost ali glavni poklic in vir dohodkov. Za 31 % vprašanih pa predstavlja umetniško ustvarjanje hobi (Grafikon 7).

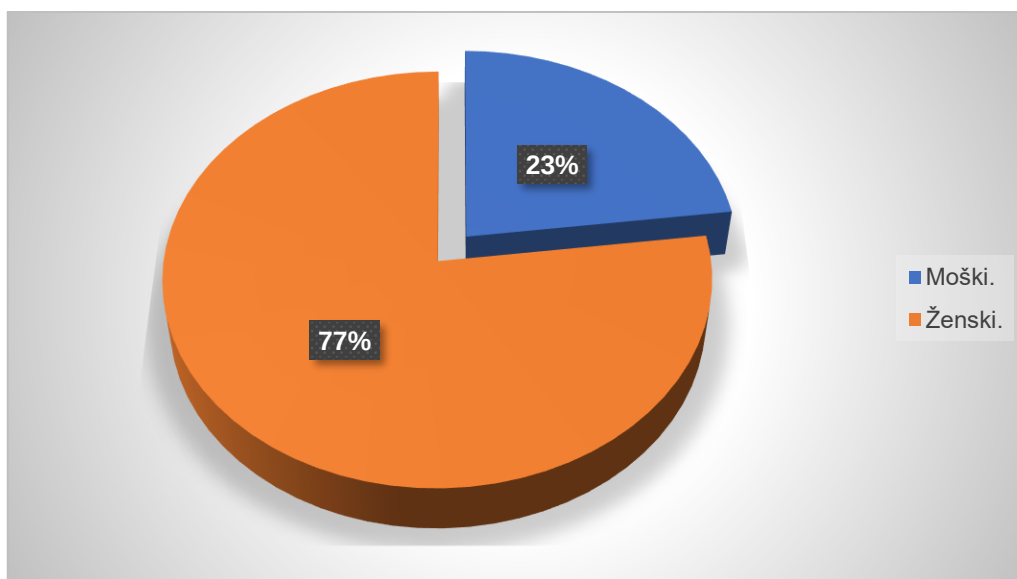
Grafikon 7: Opredelitev ustvarjalne dejavnosti respondentov (n = 32)

Pri anketnem vprašanju z možnostjo podajanja lastnih mnenj smo prejeli dva odgovora. En umetnik meni, da so v Sloveniji umetniški krogi zaprti in odvisni od poznanstev, kar je povezano z majhnostjo države. Drugi umetnik pa meni, da je uspeh odvisen predvsem od trdega dela in vztrajnosti ter da je v Sloveniji za umetnike dobro poskrbljeno.

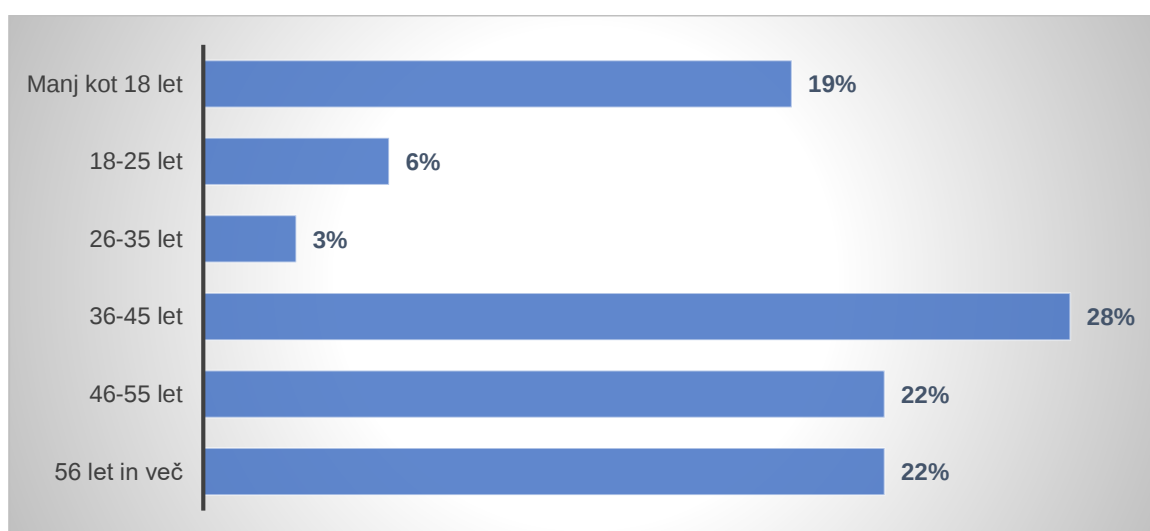
Kar 45 % respondentov je visoko izobraženih, 32 % jih ima zaključeno srednješolsko likovno izobrazbo in 23 % je samoukov (Grafikon 8). Od 33 umetniških ustvarjalcev, ki so izpolnili anketo, se jih je 31 odločilo povedati, katerega spola so, od teh je 77 % žensk, 23 % pa moških (Grafikon 9). Pri starostnih skupinah pa so zastopane vse (Grafikon 10). V starostni skupini *Manj kot 18 let* so, predvidevamo, srednješolci, saj smo anketni vprašalnik poslali na Gimnazijo Nova Gorica – likovna smer.

Grafikon 8: Izobrazba v anketi sodelujočih umetnikov (n = 31)

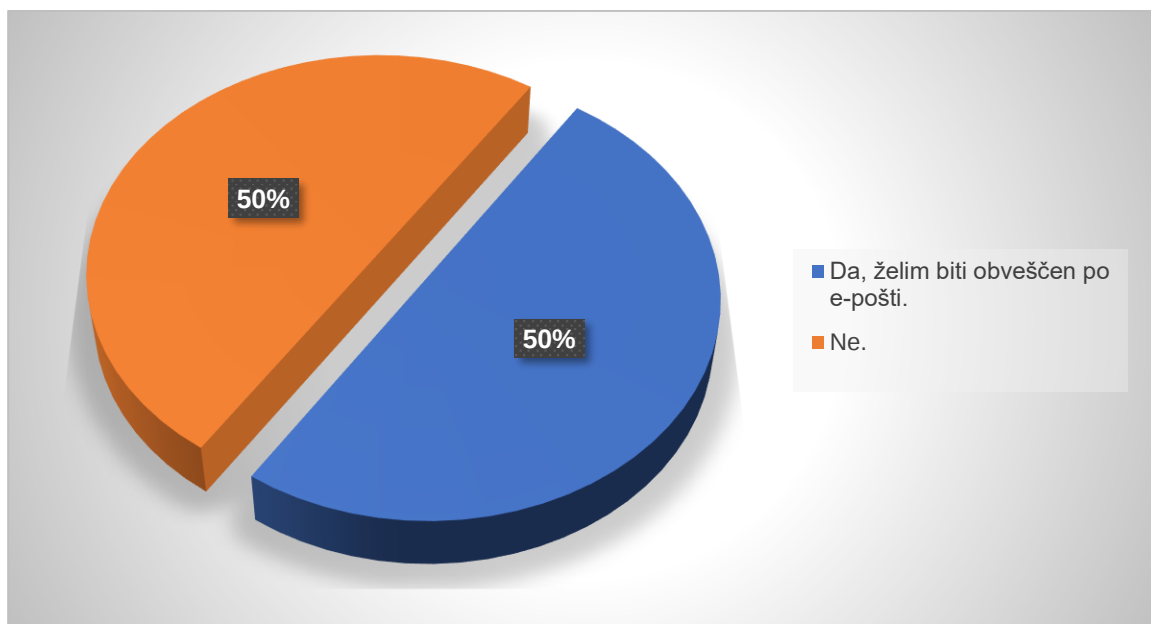

Grafikon 9: Spol anketirancev (n = 31)

Grafikon 10: Starost anketirancev (n = 32)

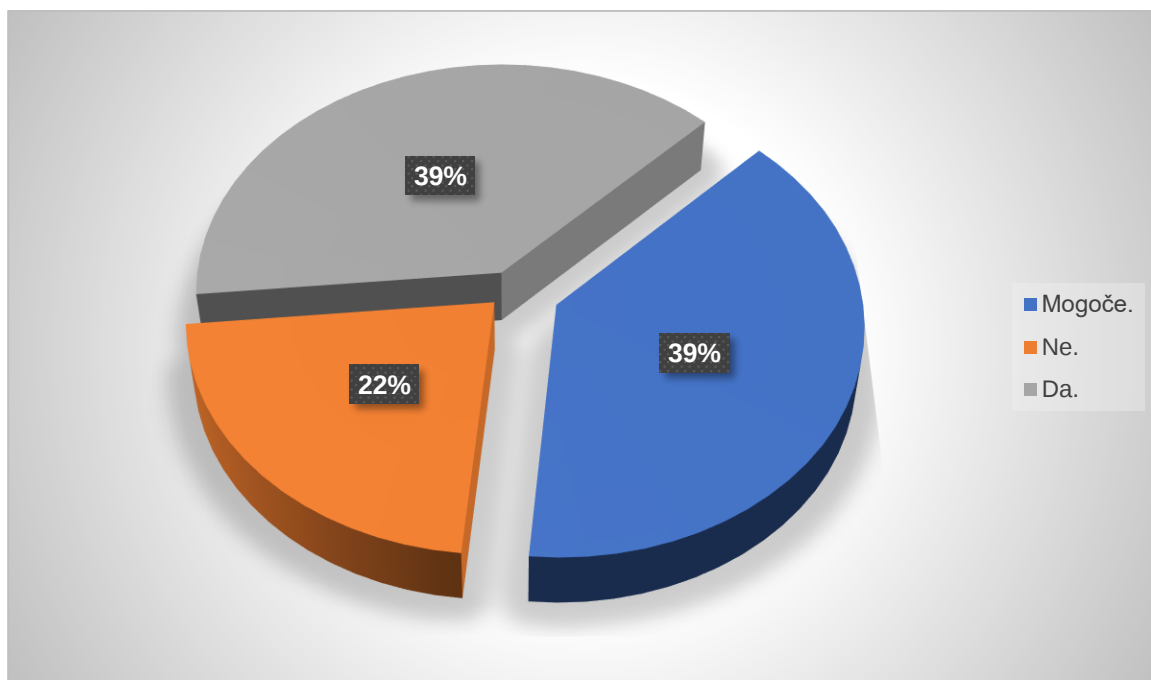
Polovica respondentov želi biti obveščena o nadaljnjem razvoju projekta artoteke (Grafikon 11).

Grafikon 11: Želja po nadaljnem obveščanju o razvoju artoteke (n = 30)

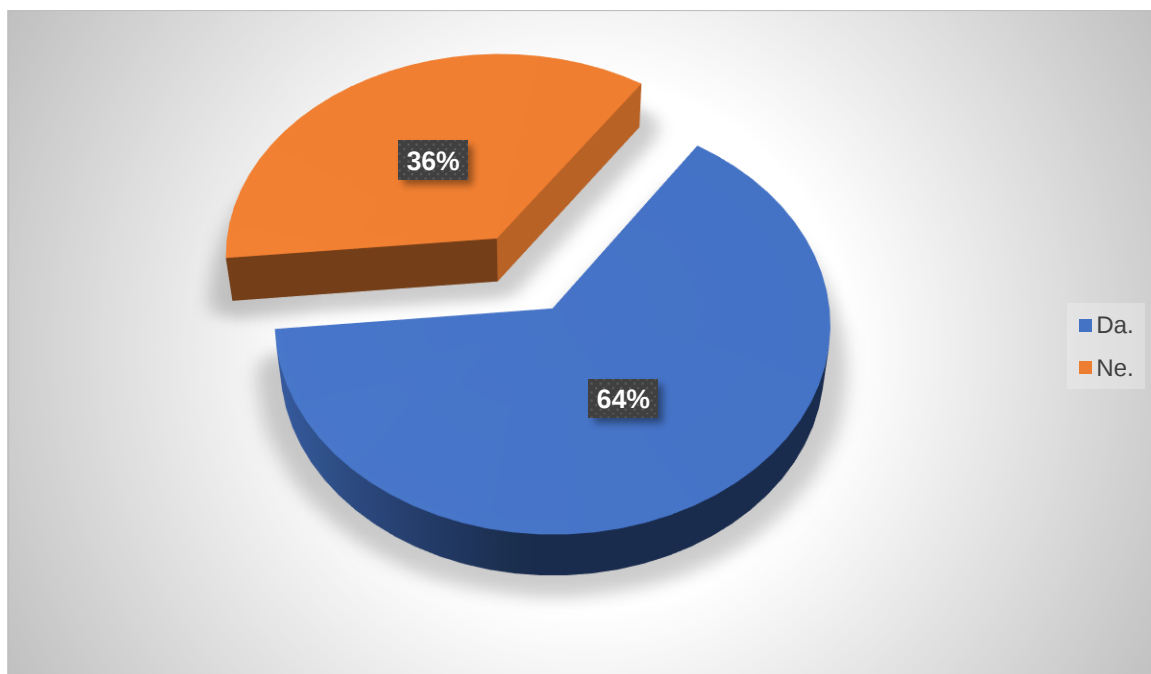
6.3.2 Rezultati ankete za lokalno skupnost

Na prvo vprašanje (*Bi si v Goriški knjižnici izposodili umetniško delo na dom?*) smo prejeli 22 % negativnih odzivov (22 oseb), 39 % anketirancev (40 oseb) je odgovorilo *Da* in prav tako 39 % (40 oseb) *Mogoče*, skupno je torej za novo knjižnično storitev potencialno zainteresiranih 78 % oz. 80 respondentov (Grafikon 12). Tudi pri anketi za lokalno skupnost so se glede na odgovor pri prvem vprašanju v nadaljevanju anketnega vprašalnika prikazala različna nadaljnja vprašanja.

Grafikon 12: Želja po izposoji umetniških del na dom (n = 102)

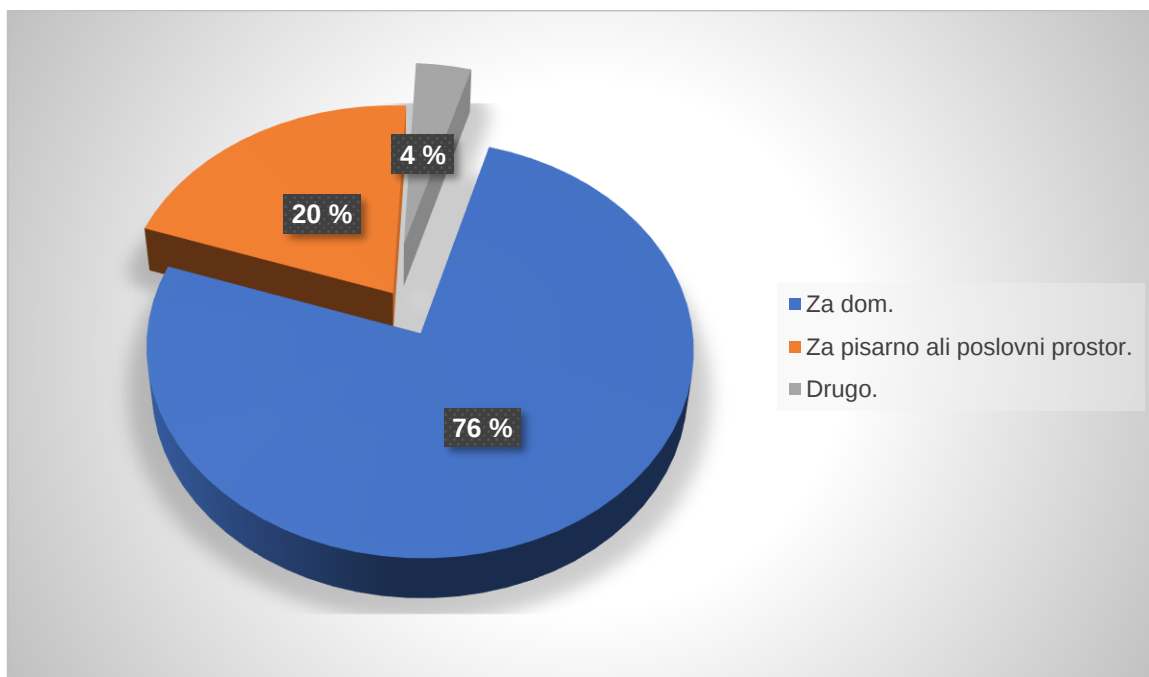
Kar 64 % respondentov bi bilo za izposojno umetniškega dela pripravljenih plačati izposojevalnino. Brezplačno pa bi si jih dela rado izposojalo 36 % (Grafikon 13).

Grafikon 13: Pripravljenost plačevati izposojevalnino (n = 69)

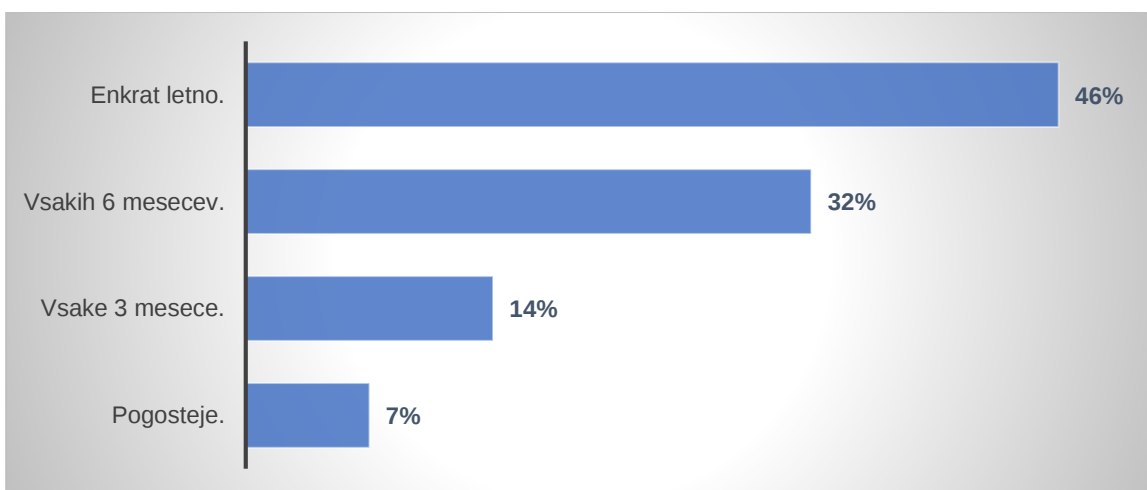
Na vprašanje o namenu izposoje likovnih umetniških del smo prejeli 83 odzivov. Velika večina sodelujočih v anketi bi umetniško delo najela za dom (76 %) oz. 63 oseb, če deleže pretvorimo

v številke. Za pisarno ali poslovni prostor bi umetniško delo najelo 24 % oz. 17 respondentov (Grafikon 14). Pod *Drugo* je edini podan odgovor »Priložnostno«.

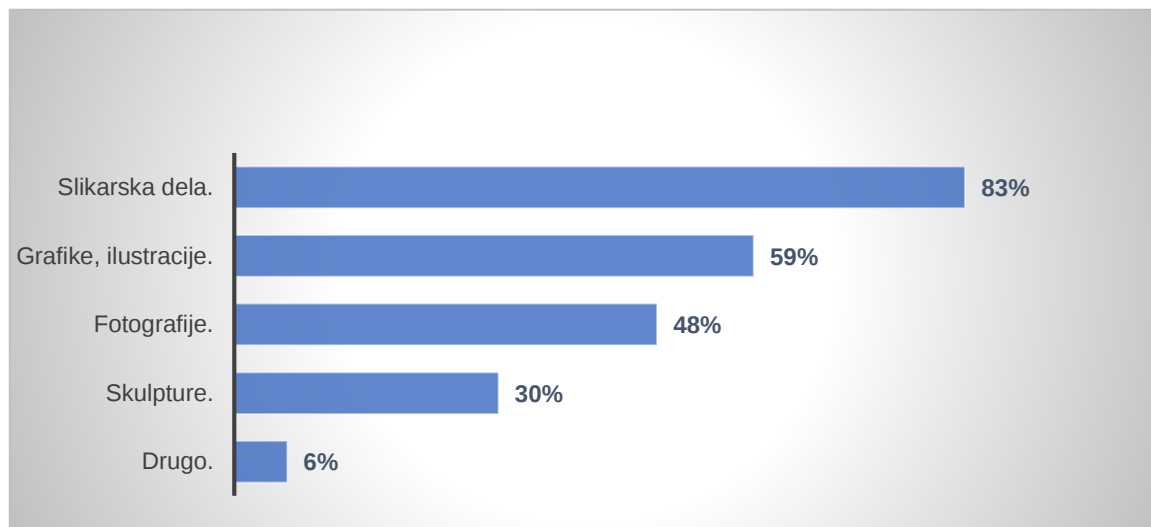
Grafikon 14: Za kakšen namen bi si uporabniki izposodili umetniška dela (n = 83)

Večina respondentov bi si umetniško delo izposodila enkrat letno (46 %). Vsakih šest mesecev 32 %, vsake tri mesece pa 14 %. 7 % bi si jih umetniška dela izposojalo pogosteje (Grafikon 15).

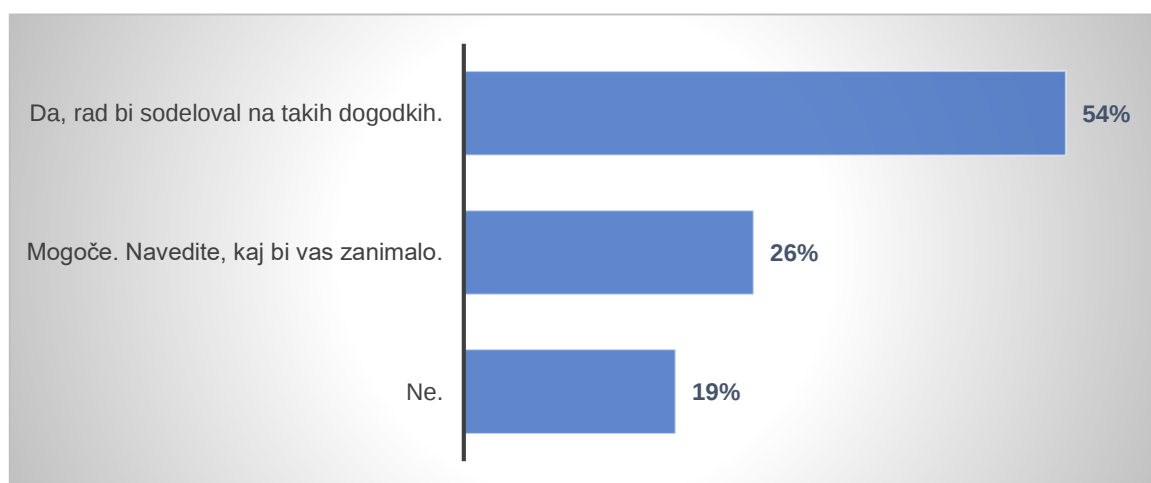
Grafikon 15: Pogostnost izposoje umetniških del (n = 69)

V nadaljevanju nas je zanimalo, kakšen tip umetniških del bi si uporabniki najraje izposodili. Večina interesentov bi si izposodila slikarska dela, grafike in ilustracije. Nekaj respondentov je izpolnilo tudi polje *Drugo* in za izposajo predlagalo večje vaze ter kipe (Grafikon 16).

Grafikon 16: Zanimanje za izposajo umetniških del glede na njihovo vrsto (n = 69)

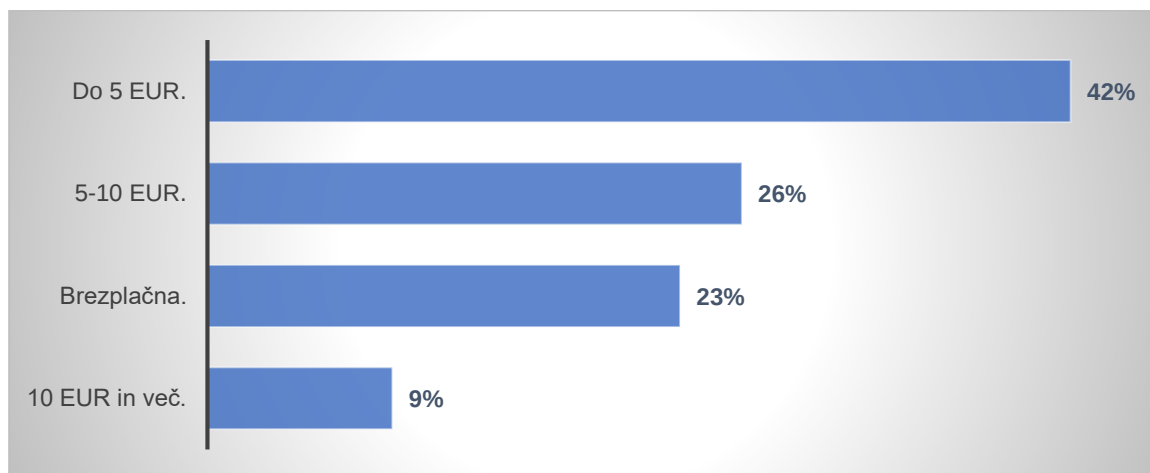
Večina respondentov (54 %) bi želela sodelovati na dogodkih v povezavi z artoteko (Grafikon 17). 26 % jih je odgovorilo *Mogoče*, tu smo prejeli predloge: predvsem razstave, delavnice, delavnica z glino, risanje.

Grafikon 17: Želja po sodelovanju na dogodkih, ki bi jih organizirala artoteka (n = 68)

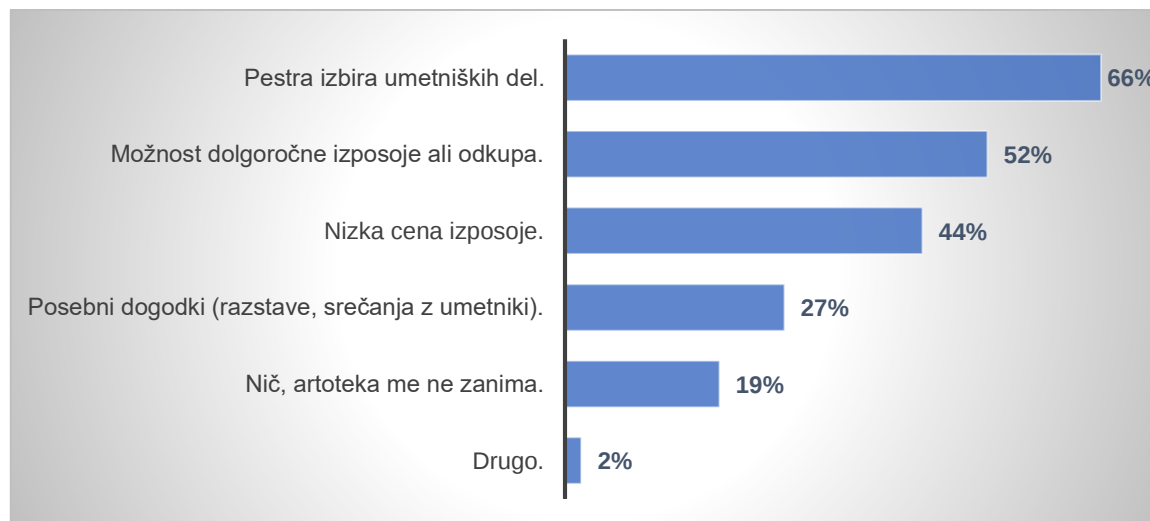
Zanimalo nas je tudi, kolikšna se uporabnikom zdi primerna mesečna izposojevalnina za umetniško delo. Skoraj polovica respondentov (42 %) bi bila pripravljena plačati do pet evrov za izposajo enega likovnega umetniškega dela. 26 % respondentov bi plačalo do 10 evrov, 23 %

pa bi jih želelo, da so dela na voljo brezplačno. Le 9 % respondentov bi plačalo tudi 10 evrov ali več za izposojevalnino (Grafikon 18).

Grafikon 18: Znesek morebitne izposojevalnine (n = 69)

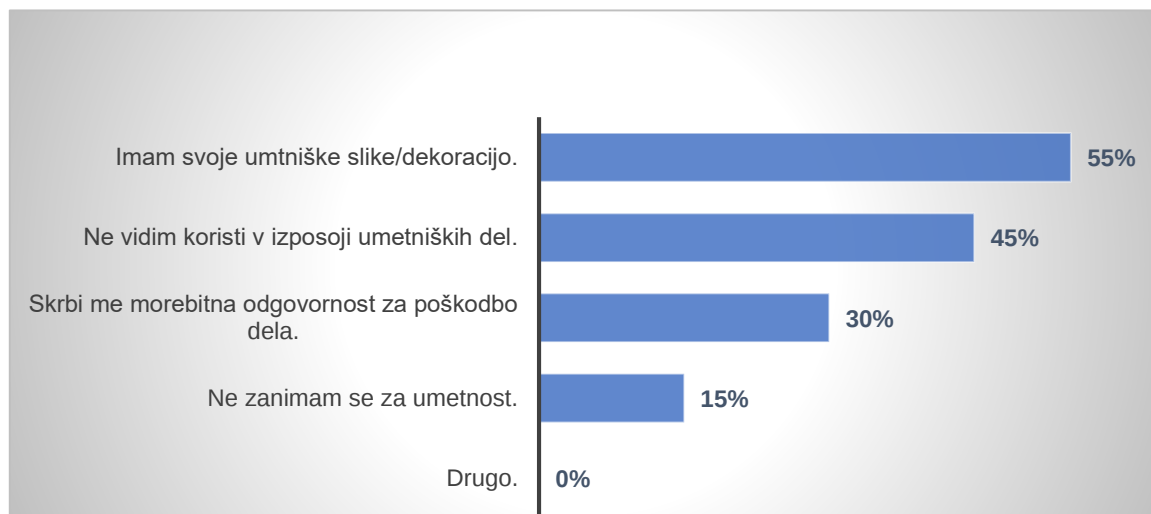
Večino respondentov (66 %) bi k uporabi artoteke najbolj pritegnila pestra izbira umetniških del ter možnost dolgoročne izposoje ali odkupa (52 %) (Grafikon 19). Pri možnosti odgovora *Drugo* smo prejeli predlog spoznavanja novih umetnikov, en respondent pa bi ponudil za izposajo lastne starinske izdelke.

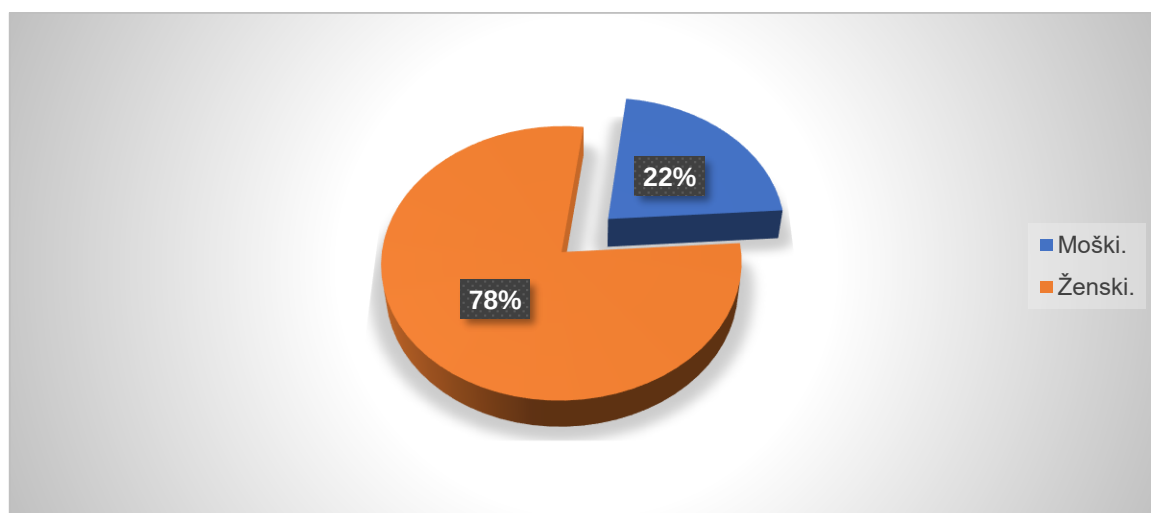
Grafikon 19: Kaj bi uporabnike spodbudilo k uporabi artoteke (n = 89)

Na naslednje anketno vprašanje (*Zakaj vas artoteka ne zanima?*) so odgovarjali le tisti, ki so na prvo vprašanje odgovorili z *Ne*. Večine artoteka ne zanima, ker že imajo svoje umetniške slike,

45 % jih v izposoji likovnih del ne vidi nobene koristi, 30 % pa skrbi morebitna odgovornost za poškodbo dela (Grafikon 20).

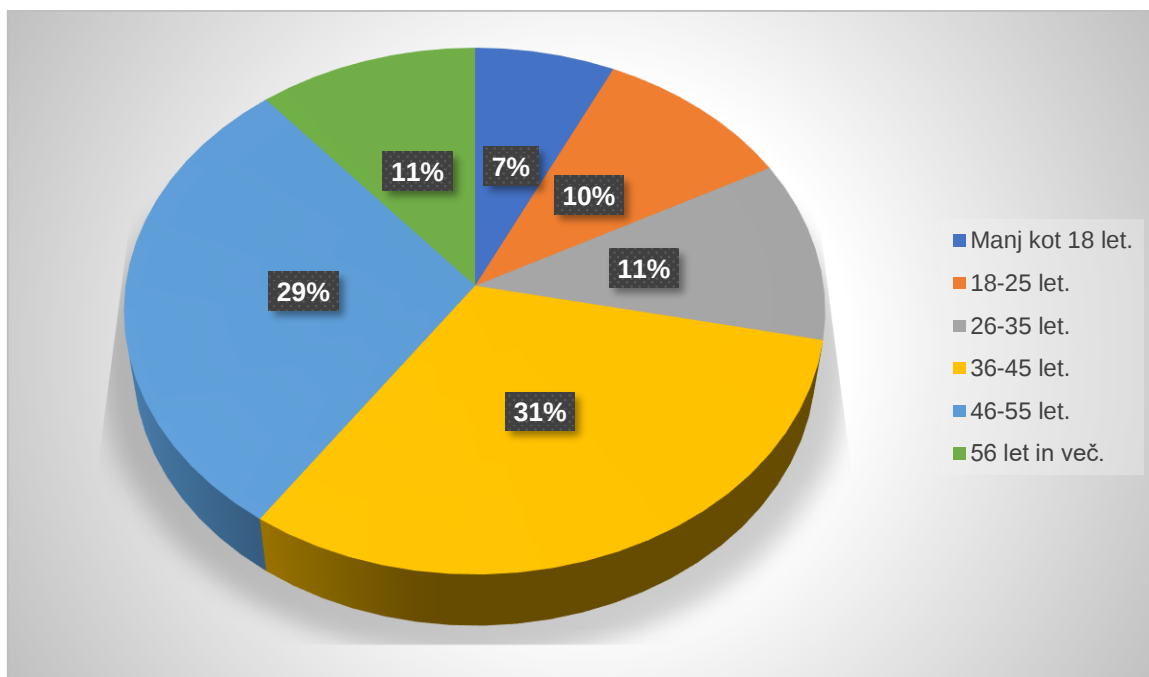

Grafikon 20: Razlogi nezanimanja za artoteko (n = 20)

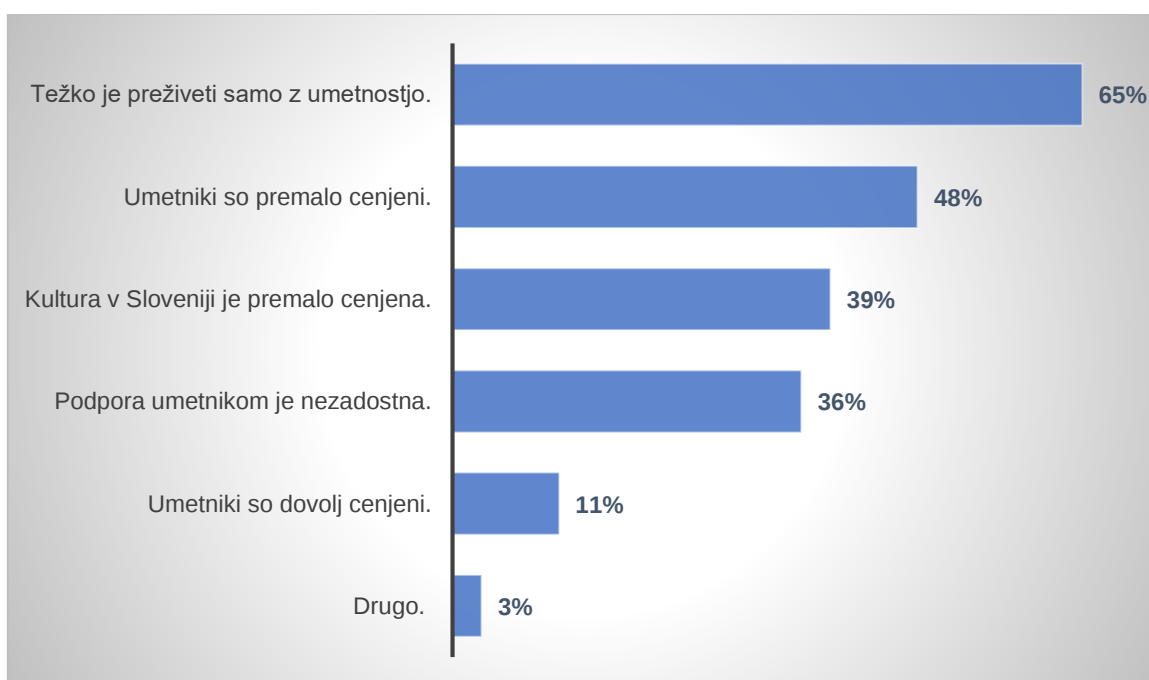
Grafikon 21: Spol anketirancev (n = 88)

Od 90 anketirancev se jih je 88 odločilo povedati, katerega spola so. 78 % je žensk, 22 % je moških (Grafikon 21). Tudi pri anketi za lokalno skupnost je več respondentov žensk (tako kot tudi pri anketi za umetniške ustvarjalce). Zastopane so vse starostne skupine, v največjem deležu (31 %) stari med 36 in 45 let (Grafikon 22).

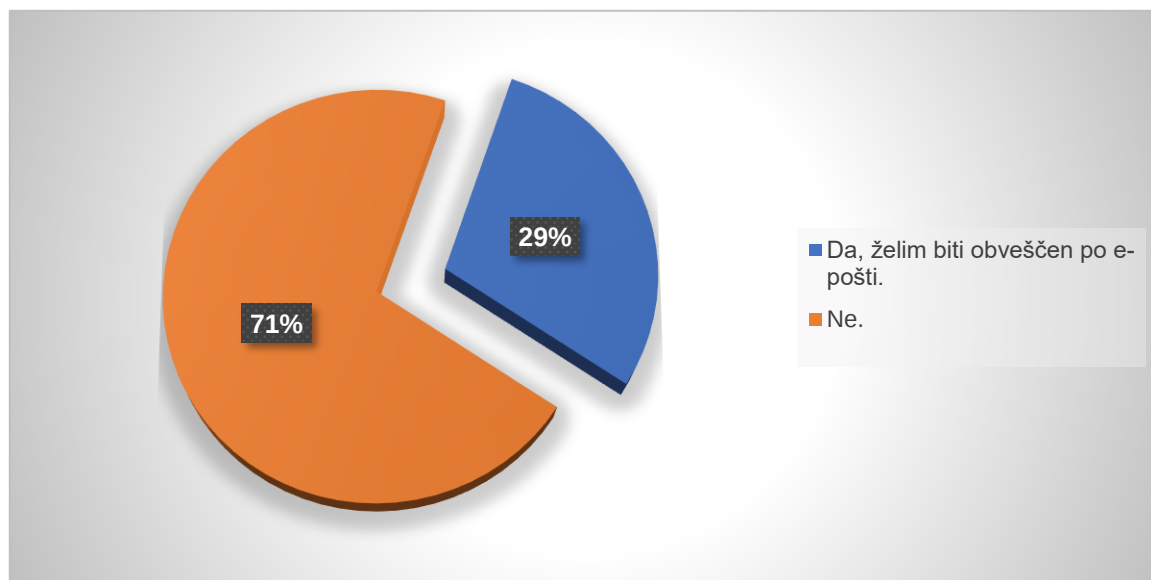
Grafikon 22: Starost anketirancev (n = 89)

Zanimalo nas je še, kakšno je mnenje uporabnikov o statusu umetnika v slovenski družbi. 65 % respondentov meni, da se samo z umetnostjo težko preživi. 48 % jih meni, da so umetniki premalo cenjeni. 36 % jih meni, da podpora umetnikom v Sloveniji ni zadostna, 11 % pa jih meni, da so umetniki v Sloveniji dovolj cenjeni (Grafikon 23).

Grafikon 23: Mnenje o stanju umetnika v slovenski družbi (n = 89)

Večine respondentov ne zanima, kako se bo v prihodnosti razvijal projekt artoteke (Grafikon 24). Če odzive primerjamo z odzivi na enako vprašanje v prvem anketnem vprašalniku, lahko ugotovimo, da je med umetniki večji interes o nadaljnjem obveščanju glede razvoja artoteke.

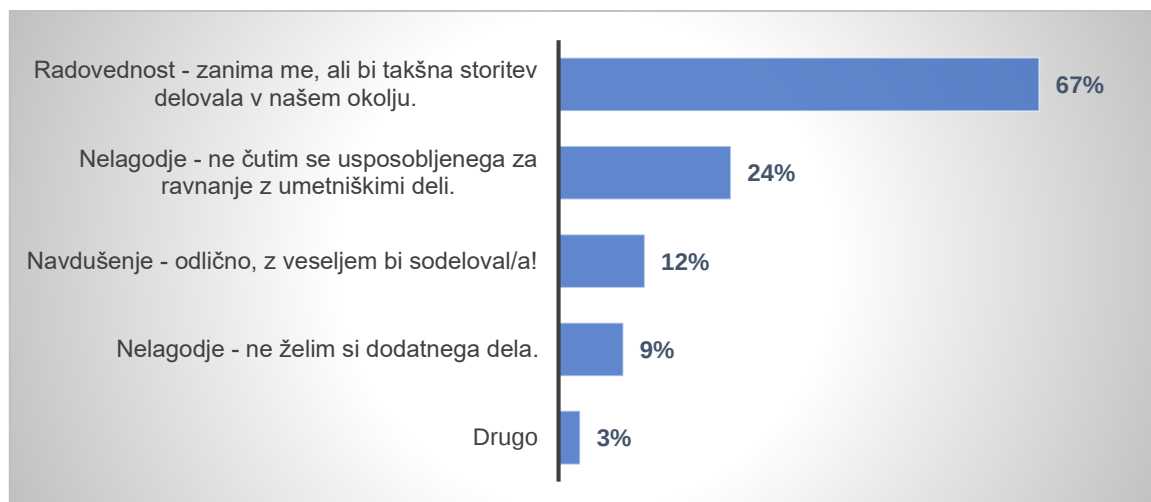

Grafikon 24: Želja po obveščanju o razvoju artoteke (n = 89)

6.3.3 Rezultati anketnega vprašalnika za zaposlene v Goriški knjižnici

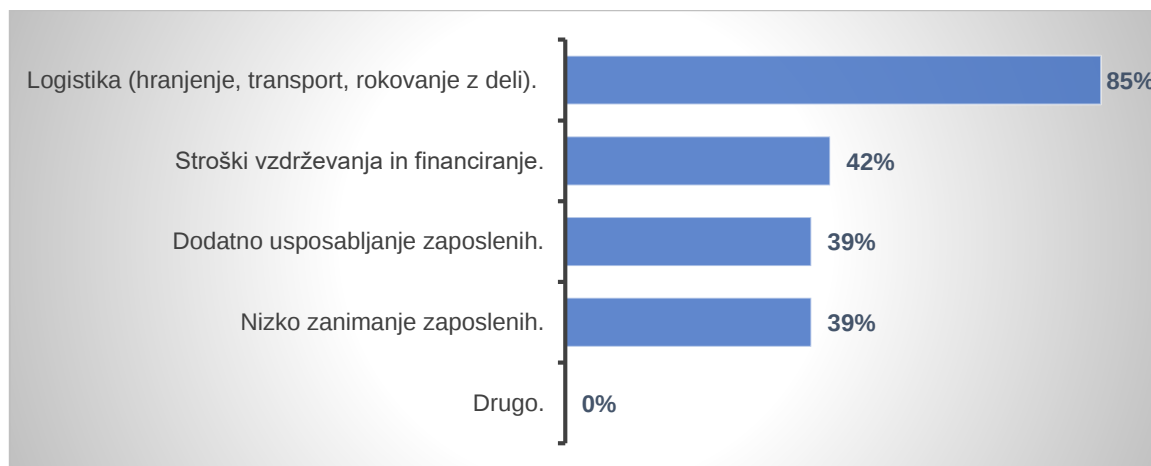
Prejeli smo 33 izpolnjenih anket. Zaposlenih v Goriški knjižnici je 50, zato bi pričakovali vsaj še nekaj več izpolnjenih anketnih vprašalnikov. Predvidevali smo, da se bo na anketo odzvalo vsaj 40 zaposlenih, pri čemer smo med drugim upoštevali začasne odsotnosti z delovnega mesta.

Na prvo vprašanje (*Kaj v vas vzbudi ideja o izposoji umetniških del v Goriški knjižnici?*) je odgovorilo 33 zaposlenih v Goriški knjižnici. Možnih je bilo več odgovorov. Pri 67 % anketiranih oseb ideja vzbuja radovednost, ali bi takšna storitev delovala v okolju knjižnice. Skupaj 33 % anketiranih občuti nelagodje, od tega 24 % nelagodje zato, ker se ne čutijo usposobljeni za ravnanje z umetniškimi deli, 9 % zaposlenih pa si ne želi dodatnega dela. 12 % zaposlenih je nad idejo o artoteki navdušenih (Grafikon 25). Pod *Drugo* smo prejeli en odgovor, in sicer »Razvrednotenje umetniških del«.

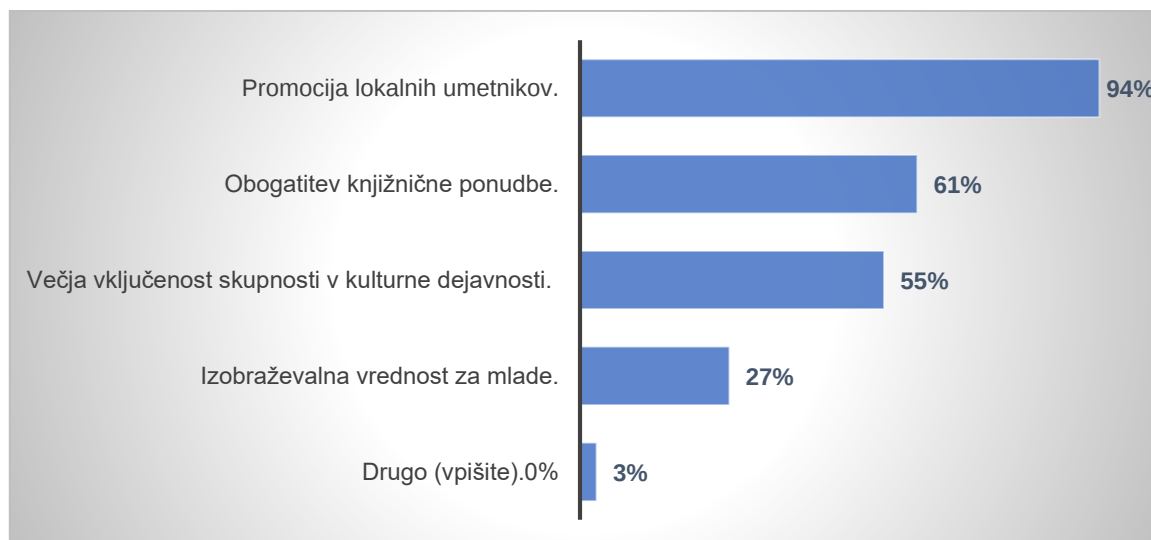
Grafikon 25: Kaj vzbuja pri zaposlenih ideja o izposoji umetniških del v knjižnici (n = 33)

V nadaljevanju nas je zanimalo, kakšne morebitne izzive vidijo zaposleni pri uvajanju artoteke. Možnih je bilo več odgovorov. 85 % zaposlenih skrbijo logistične rešitve (hranjenje, transport, rokovanje z deli, 45 % jih vidi izziv v stroških vzdrževanja in financiranju, 39 % pa jih meni, da bi zaposleni potrebovali dodatno usposabljanje ali pa da uporabnikov storitev ne bo zanimala (Grafikon 26).

Grafikon 26: Predvideni izzivi pri uvajanju artoteke (n = 33)

In kakšne koristi vidijo zaposleni od artoteke? 94 % zaposlenih, sodelujočih v anketi, prepozna v artoteki možnost promocije lokalnih umetnikov, 61 % jih meni, da bi storitev obogatila knjižnično ponudbo. 55 % vprašanih meni, da bi bila lokalna skupnost tako bolj vključena v kulturne dejavnosti, 27 % pa jih vidi v artoteki tudi izobraževalno vrednost za mlade (Grafikon 27). 3 % anketiranih je izbralo odgovor *Drugo*, niso pa zapisali, kaj naj bi to bilo.

Grafikon 27: Potencialne koristi za knjižnico in skupnost (n = 33)

Četrto anketno vprašanje se je nanašalo na mnenje zaposlenih o tem, ali bi bili uporabniki pripravljeni prevzeti odgovornost. Ker so se odgovori izkazali kot manj uporabni, rezultata na tem mestu ne bomo interpretirali.

Na vprašanje, kakšno vlogo bi po mnenju zaposlenih morala imeti knjižnica pri promociji umetnosti v lokalnem okolju, smo prejeli različne odgovore. Izstopa predlog, da bi knjižnica morala imeti vlogo posrednika in ponujati možnost razstavljanja ter promocijo skozi razstave. Slednje knjižnica sicer že počne.

Zelo pomembno se nam je zdelo, koliko zaposlenih bi želelo osebno sodelovati pri artoteki. 24 % zaposlenih sodelujočih v anketi bi z veseljem sodelovalo pri projektu, 42 % pa mogoče. Če to pretvorimo v število oseb, je interes izkazalo 8 zaposlenih, potencialni interes pa 14, kar si štejemo za dokaj spodbuden rezultat. Le 11 oseb oz. 33 % respondentov ne bi želelo sodelovati pri projektu (Grafikon 28).

Grafikon 28: Želja zaposlenih po osebni vključitvi v izvajanje ali promocijo projekta (n = 33)

7 RAZPRAVA Z ZAKLJUČKI

Na začetku pisne naloge smo skušali predstaviti, kaj artoteka sploh je ter kdaj, zakaj in kje se je pojavila. V nadaljevanju smo raziskali, kako so lahko artoteke organizirane in ugotovili, da so lahko zasnovane samostojno ali pa kot del muzejev, galerij ali splošnih knjižnic. Organizacijske razlike se kažejo tudi pri postopku same izposoje umetniških del, in sicer pri trajanju izposoje in njeni ceni, možnosti odkupa idr.

Namen in cilj opravljene raziskave je bil preučiti možnosti ustanovitve artoteke v Goriški knjižnici, opisati korake za njeno vzpostavitev ter raziskati, ali so tako lokalna skupnost kot umetniki naklonjeni takšni pobudi. Z anketno raziskavo smo želeli ugotoviti, ali bi si na Goriškem prebivalci želeli izposoditi likovna dela na dom ali v pisarno, ali bi bili za izposajo pripravljeni plačati in koliko ter na splošno pridobiti mnenje o pogledu družbe v našem lokalnem okolju na umetniška dela. Zanimala nas je tudi naklonjenost projektu artoteke s strani ustvarjalcev umetniških del. Med samo raziskavo smo dodali še tretjo ciljno skupino, in sicer zaposlene v knjižnici, saj smo med prebiranjem literature prišli do spoznanja, da je smiselno vključevati vse zaposlene v vse faze ustvarjanja novega projekta.

S pomočjo rezultatov raziskave smo skušali potrditi oz. ovreči naslednje predpostavke:

1. V Goriški knjižnici Franceta Bevka Nova Gorica obstaja med uporabniki interes za izposajo visokokakovostnih umetniških del.

2. Na Goriškem obstaja interes s strani visoko izobraženih umetnikov, da svoja dela vključijo v artoteko, ki je del splošne knjižnice in tako dovolijo, da njihove avtorske stvaritve krožijo med uporabniki.
3. Zaposleni v Goriški knjižnici so naklonjeni uvedbi artoteke v okviru knjižnice.

Na podlagi pridobljenih rezultatov ankete lahko kot pravilne potrdimo vse tri znanstvene predpostavke.

Pregled relevantne literature o vrstah umetniških del, ki so najprimernejša za izposajo, je pokazal, da so to likovna umetniška dela, predvsem grafike in druga likovna dela, ki so preprosta za prenašanje in transport. To je potrdila tudi raziskava, saj bi 56 % respondentov iz prve ankete, namenjene umetnikom, dalo na voljo za izposajo prav grafike, ilustracije in slikarska dela. Tudi v drugi anketi, namenjeni lokalni skupnosti, je največ interesa za slikarska dela (83 %) ter grafike in ilustracije (59 %).

Analiza rezultatov ankete, v kateri so sodelovali umetniki, je pokazala, da bi bila večina vprašanih umetnikov pripravljena dati na voljo za izposajo lastna umetniška dela. 60 % bi jih za izposajo želelo prejeti finančno kompenzacijo, 40 % pa bi bilo pripravljenih sodelovati brezplačno. Analiza rezultatov ankete, v kateri je sodelovala lokalna skupnost, je pokazala, da v lokalni skupnosti obstaja zanimanje za izposajo umetniških del na dom ali v pisarno. 64 % respondentov bi plačalo izposojevalnino, 36 % pa bi si likovna umetniška dela raje izposodilo brezplačno. Ti rezultati nakazujejo na možnost izposoje za simbolično plačilo.

Analiza rezultatov ankete, v kateri so sodelovali zaposleni v Goriški knjižnici, je pokazala, da bi bilo v projektu pripravljenih sodelovati dovolj zaposlenih. Le-te bi morale vodstvo povabiti k pogovorom s sodelavci ter predstavniki občin, ustanoviteljic knjižnice. Prav tako bi bilo treba določiti komisijo ali odbor za potrjevanje umetniških del, ki bi šla v izposajo. Smiselno bi bilo vključiti tudi poznavalce umetnosti.

Mnenje o statusu umetnika nas je zanimalo predvsem zato, da bi dobili vtis o tem, kaj ciljnim skupinam pomenijo umetnost in umetniška dela. Potrdila se nam je nenapisana domneva, da je slovenski umetniški trg premajhen, da bi lahko imeli vsi enake možnosti in da je vstop v umetniške galerije in umetniške kroge precej zaprt.

Opravljen raziskava, ki je predmet te pisne naloge, predstavlja šele prvi korak v fazi projekta artoteke v Goriški knjižnici. Rezultati raziskave sicer podpirajo idejo o uvedbi artoteke, vendar je do uresničitve projekta pred knjižnico še veliko dela. Najprej bo potrebno predstaviti rezultate raziskave vodstvu knjižnice in zaposlenim, se pogovoriti o strukturi projekta ter morebitno novo storitev predstaviti predstavnikom občin ustanoviteljic knjižnice. V nadaljevanju bi bilo potrebno določiti način postavitve, pakiranja, cenik, pogoje poslovanja in prostor, kjer bi likovna umetniška dela bila na voljo za ogled. Ker pravni vidik izposoje umetniških del v tej pisni nalogi ni obravnavan podrobno, bi bilo pred vzpostavitvijo artoteke nujno opraviti tudi temeljit posvet s pravnimi strokovnjaki za to področje. Umetniških del se namreč zaradi njihove edinstvene narave ne da preprosto nadomestiti, kot je to mogoče v primeru knjižnega gradiva. Nato bi morala knjižnica ponovno stopiti v stik z likovnimi ustvarjalci, katere smo naslovili že za potrebe naše raziskave, in preveriti, ali so še vedno pripravljeni sodelovati v projektu.

Vsem, ki jih zanima uresničitev artoteke, zlasti artoteke v splošni knjižnici, bi v branje priporočili italijanski priročnik *Come aprire un servizio di artoteca in biblioteca* avtorice Barbare Mantovi, kjer je predstavljen tudi model s šestimi delovnimi polji (Library Team Canvas), ki pa v pričujoči pisni nalogi ni predstavljen, ker presega namen raziskave.

Rezultati raziskave so spodbudni in upamo lahko, da bo projekt artoteke nekega dne udejanjen. Goriška knjižnica bi tako lahko postala bogatejša za plemenito storitev, ki bi postala nevidni most med posameznimi obiskovalci knjižnice in umetniškimi ustvarjalci, obenem pa bi se postopoma dvigoval kulturni nivo celotne lokalne skupnosti, saj bi likovna umetnost prodrla v raznolike domove in poslovne prostore.

8 NAVEDENI VIRI IN LITERATURA

Argano, L., Dallari, M. in Speraggi, M. (2014). *L'arte in prestito. Fare un'artoteca e' facile.*

Edizioni Artebambini.

Artoteca Bolzano. (b. d.). *Prestito*. <https://www.artoteca.eu/it/prestito>

Artothek im Bonner Kunstverein. (b. d.). *Verleih*.

<https://artothek-bonner-kunstverein.de/verleih.php>

- Haight, S. M. (2006). *American Art Lending, 1895–1975* [Magistrsko delo]. University of North Carolina at Chapel Hill. <https://doi.org/10.17615/taz6-dt32>
- Mantovi, B. (2021). *Come aprire un servizio di artoteca in biblioteca*. Editrice bibliografica.
- Mestna knjižnica Ljubljana. (2013). *Poročilo o izvajanju strateškega načrta MKL 2010–2021*. https://www.mklj.si/wp-content/uploads/2021/04/Strateski_nacrt_MKL_2013-2016.pdf
- Novljan, S. (1988). Artoteka. *Knjižnica*, 32(1-2), 1–22. <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-D9MGTNBB>
- Novljan, S. (1989). *Artoteka: v knjižnici Oton Župančič – Pionirska knjižnica: prikaz nekaterih praktičnih izkušenj* [Specialistična naloga]. <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-XSRZOS63>
- Otto, A. (1988). Bestandsaufbau und Erwerb in Artotheken. V D. Schwarz (ur.), *Die Kunst des Kunstverleihs: Handbuch für die praktische Arbeit in Artotheken* (str. 3–18). Deutsches Bibliotheksinstitut. <https://artothek.org/wp-content/uploads/2020/08/Die-Kunst-des-Kunstverleihs.pdf>
- Röhner, B. (2016). *Von Reproduktionsausstellungen zum Bildverleih. Ideen- und Entwicklungsgeschichte von Artotheken in DDR*. https://uvhw.de/files/3_uvHW_Leseproben/uvHW-124-3_AUSZUG.pdf
- Schumann, H. (1988). Arbeitstechnik einer Artothek mittlerer Größe - dargestellt am Beispiel Oldenburg. V D. Schwarz (ur.), *Die Kunst des Kunstverleihs: Handbuch für die praktische Arbeit in Artotheken* (str. 26–29). Deutsches Bibliotheksinstitut. <https://artothek.org/wp-content/uploads/2020/08/Die-Kunst-des-Kunstverleihs.pdf>

PRILOGE

PRILOGA 1: ANKETNI VPRAŠALNIK ZA UMETNIŠKE USTVARJALCE

V okviru raziskave za bibliotekarski izpit preučujemo možnost vzpostavitve umetniške knjižnice ali artoteke (v nadaljevanju: artoteke) v Goriški knjižnici Franceta Bevka Nova Gorica, ki bi omogočala izposajo umetniških del vsem zainteresiranim. Glavni cilji pobude so:

- *podpora lokalnim, mladim in še neuveljavljenim umetnikom,*
- *širjenje dostopnosti umetnosti v skupnosti in*
- *spodbujanje kulturnega povezovanja.*

Kako bi delovala artoteka?

- *Uporabniki bi si lahko umetniško delo izposodili na dom za določen čas.*
- *Po preteku izposoje bi ga lahko vrnil, odkupili ali zamenjali za drugo delo.*
- *Na voljo bi bila večinoma dela, ki niso zahtevna za nego (npr. grafike v preprostih lesenih okvirjih).*

Anketa je anonimna, podatki bodo uporabljeni izključno za raziskovalne namene. Izpolnjevanje ankete traja približno 3 minute. Vas tak koncept zanima? Pomagajte nam z svojim mnenjem!

Q1 - Ali bi želeli, da so vaša umetniška dela na izposajo v Goriški knjižnici? Lastnik del ostanete vi.

Da.

Ne.

Mogoče.

IF (2) Q1 = [1]

Q2 - Pod katerimi pogoji bi bili pripravljeni sodelovati? Možnih je več odgovorov

Zagotovljeno zavarovanje umetniških del.

Možnost promocije umetnikov v knjižnici.

Finančna kompenzacija za izposajo.

Možnost prodaje del po določenem obdobju.

Drugo:

IF (2) Q1 = [1]

Q3 - Bi bili pripravljeni sodelovati na spremljevalnih razstavah in dogodkih?

Da.

Ne.

Mogoče.

IF (2) Q1 = [1]

Q4 - Ali bi želeli, da se vaša umetniška dela izposojajo brezplačno ali proti plačilu?

Brezplačno.

Proti plačilu.

IF (2) Q1 = [1]

Q5 - Kakšne vrste umetniških del bi želeli ponuditi v izposajo? Možnih je več odgovorov

Grafike, ilustracije.

Fotografije.

Slikarska dela.

Skulpture.

Drugo:

IF (3) Q1 = [2]

Q7 - Kaj vas odvrča od sodelovanja? Možnih je več odgovorov

Ne verjamem v koncept izposoje umetniških del.

Skrbita me varnost in poškodbe del.

Moja umetniška dela niso primerna za tovrstno izposajo.

Drugo (prosim, navedite):

Q8 - Kaj menite o ideji artoteke?

zelo slaba ideja - slaba ideja - nimam mnenja - dobra ideja - zelo dobra ideja

Ideja o artoteki v Sloveniji

Ideja o artoteki v Goriški knjižnici

Q9 - Kako bi opredelili vašo ustvarjalno dejavnost?

Ustvarjanje umetniških del je moja primarna dejavnost in vir dohodkov (glavni poklic).

Z umetniškimi deli nekaj zaslužim, a ne gre za moj primarni vir dohodkov (dopolnilni vir zaslužka).

Umetniška dela ustvarjam za hobi.

Q10 - Ste samouk ali šolan likovni ustvarjalec?

Sem samouk.

Imam zaključeno srednješolsko likovno izobrazbo.

Imam zaključeno akademsko/visokošolsko likovno izobrazbo.

Q11 - Kakšno je vaše mnenje o stanju umetnika v slovenski družbi? Možnih je več odgovorov

Umetniki so dovolj cenjeni.

Umetniki so premalo cenjeni.

Težko je preživeti samo z umetnostjo.

Podpora umetnikom je nezadostna.

Kultura v Sloveniji je podcenjena.

Drugo:

Q12 - Spol:

moški

ženski

Q13 - Starost:

Manj kot 18 let

18–25 let

26–35 let

36–45 let

46–55 let

56 let in več

Q14 - Ali želite biti obveščeni o nadaljnjem razvoju projekta artoteke?

Da, želim biti obveščen po e-pošti (vpišite svoj e-naslov):

PRILOGA 2: ANKETNI VPRAŠALNIK ZA LOKALNO SKUPNOST

V okviru raziskave za bibliotekarski izpit preučujemo možnost vzpostavitve umetniške knjižnice ali artoteke (v nadaljevanju: artoteke) v Goriški knjižnici Franceta Bevka Nova Gorica, ki bi omogočala izposojanje umetniških del vsem zainteresiranim. Glavni cilji pobude so:

- *podpora lokalnim, mladim in še neuveljavljenim umetnikom,*
- *širjenje dostopnosti umetnosti v skupnosti in*
- *spodbujanje kulturnega povezovanja.*

Kako bi delovala artoteka?

- *Uporabniki bi si lahko umetniško delo izposodili na dom za določen čas.*
- *Po preteku izposoje bi ga lahko vrnil, odkupili ali zamenjali za drugo delo.*
- *Na voljo bi bila večinoma dela, ki niso zahtevna za nego (npr. grafike v preprostih lesenih okvirjih).*

Anketa je anonimna, podatki bodo uporabljeni izključno za raziskovalne namene. Izpolnjevanje ankete traja približno 3 minute. Vas tak koncept zanima? Pomagajte nam z svojim mnenjem!

Q1 - Bi si v Goriški knjižnici izposodili umetniško delo na dom?

Da.

Ne.

Mogoče.

IF (1) Q1 = [1, 3]

Q2 - Bi za izposojanje bili pripravljeni plačati izposojevalnino?

Da.

Ne.

IF (1) Q1 = [1, 3]

Q3 - Umetniška dela bi rad najel: Možnih je več odgovorov

Za dom.

Za pisarno ali poslovni prostor.

Drugo:

IF (1) Q1 = [1, 3]

Q4 - Kako pogosto bi si izposodili umetniško delo?

Enkrat letno.

Vsaki 6 mesecev.

Vsake 3 mesece.

Pogosteje.

IF (1) Q1 = [1, 3]

Q5 - Kakšen tip umetniških del bi vas najbolj zanimal za izposojanje? Možnih je več odgovorov

Grafike, ilustracije

Fotografije

Slikarska dela

Skulpture

Drugo:

IF (1) Q1 = [1, 3]

Q6 - Ali bi vas zanimalo sodelovanje na dogodkih, ki bi jih organizirala artoteka (razstave, pogovori z umetniki, delavnice)?

Da, rad bi sodeloval na takih dogodkih.

Ne.

Mogoče. Navedite, kaj bi vas zanimalo:

IF (1) Q1 = [1, 3]

Q7 - Kolikšna bi bila primerna izposojevalnina za umetniško delo na mesec?

Brezplačna

Do 5 EUR

5–10 EUR

10 EUR in več

Q8 - Kaj bi vas spodbudilo k uporabi artoteke? Možnih je več odgovorov

Nizka cena izposoje.

Pestra izbira umetniških del.

Možnost dolgoročne izposoje ali odkupa.

Posebni dogodki (razstave, srečanja z umetniki).

Nič, artoteka me ne zanima.

Drugo:

IF (2) Q1 = [2]

Q9 - Zakaj vas artoteka ne zanima? Možnih je več odgovorov

Ne zanimam se za umetnost.

Ne vidim koristi v izposoji umetniških del.

Imam svoje umetniške slike/dekoracijo.

Skrbi me morebitna odgovornost za poškodbo dela.

Drugo:

Q10 - Spol:

Moški

Ženski

Q11 - Starost:

Manj kot 18 let

18–25 let

26–35 let

36–45 let

46–55 let

56 let ali več

Q12 - Kakšno je vaše mnenje o stanju umetnika v slovenski družbi? Možnih je več odgovorov

Umetniki so dovolj cenjeni.

Umetniki so premalo cenjeni.

Težko je preživeti samo z umetnostjo.

Podpora umetnikom je nezadostna.

Kultura v Sloveniji je podcenjena.

Drugo:

Q13 - Ali želite biti obveščeni o nadaljnjem razvoju projekta artoteke?

Da, želim biti obveščen po e-pošti (vpišite svoj e-naslov):

Ne

PRILOGA 3: ANKETNI VPRAŠALNIK ZA ZAPOSLENE

V okviru raziskave za bibliotekarski izpit preučujemo možnost vzpostavitve umetniške knjižnice ali artoteke (v nadaljevanju: artoteke) v Goriški knjižnici Franceta Bevka Nova Gorica, ki bi omogočala izposojanje umetniških del vsem zainteresiranim. Glavni cilji pobude so:

- *podpora lokalnim, mladim in še neuveljavljenim umetnikom,*
- *širjenje dostopnosti umetnosti v skupnosti in*
- *spodbujanje kulturnega povezovanja.*

Kako bi delovala artoteka?

- *Uporabniki bi si lahko umetniško delo izposodili na dom za določen čas.*
- *Po preteku izposoje bi ga lahko vrnil, odkupili ali zamenjali za drugo delo.*
- *Na voljo bi bila večinoma dela, ki niso zahtevna za nego (npr. grafike v preprostih lesenih okvirjih).*

Anketa je anonimna, podatki bodo uporabljeni izključno za raziskovalne namene. Izpolnjevanje ankete traja približno 3 minute. Vas tak koncept zanima? Pomagajte nam z svojim mnenjem!

Q1 - Kaj v vas vzbudi ideja o izposoji umetniških del v Goriški knjižnici? Možnih je več odgovorov

Nelagodje - ne čutim se usposobljenega za ravnanje z umetniškimi deli.

Nelagodje - ne želim si dodatnega dela.

Radovednost - zanima me, ali bi takšna storitev delovala v našem okolju.

Navdušenje - odlično, z veseljem bi sodeloval/a!

Drugo (vpišite, kaj):

Q2 - Kakšne izzive predvidevate pri uvajanju artoteke? Možnih je več odgovorov

Logistika (hranjenje, transport, rokovanje z deli).

Dodatno usposabljanje zaposlenih.

Stroški vzdrževanja in financiranje.

Nizko zanimanje uporabnikov.

Drugo (vpišite, kaj):

Q3 - Katere potencialne koristi vidite v tej storitvi za knjižnico in skupnost? Možnih je več odgovorov

Promocija lokalnih umetnikov.

Večja vključenost skupnosti v kulturne dejavnosti.

Izobraževalna vrednost za mlade.

Obogatitev knjižnične ponudbe.

Drugo (vpišite):

Q4 - Ali menite, da bi bili obiskovalci pripravljeni prevzeti odgovornost za umetniška dela?

Da, z ustreznimi navodili.

Da, a z določenimi omejitvami (npr. samo za polnoletne člane).

Ne vem, treba bi bilo preizkusiti.

Ne, menim, da bi bila tveganja prevelika.

Drugo:

Q5 - Kakšno vlogo bi po vašem mnenju knjižnica morala imeti pri promociji umetnosti v lokalnem okolju?

Q6 - Bi se osebno želeli vključiti v izvajanje ali promocijo takšnega projekta?

Da, z veseljem.

Morda, odvisno od obsega dela.

Ne.

PRILOGA 4: ODGOVORI ANKETIRANCEV NA ODPRTA VPRAŠANJA

Odgovori na odprta vprašanja pri anketnem vprašalniku za umetniške ustvarjalce

Q6 - Ali imate lastne predloge, kako bi knjižnica lahko bolje promovirala umetnike?

Odgovori anketirancev:

- Vaša zamisel je imenitna.
- Razstave
- Razstava v knjižnici je super ideja. Izposoja za domov pa ne.
- Predstavitveni večeri in pogovori s sodelujočimi umetniki, digitalni promocijski ekran za promocijo umetnikov in njihovih del na vidnem mestu ob vhodu v knjižnico.
- Tematske izpostavitve knjig, dogodki, pogovori z ustvarjalci.
- Z razstavami.
- Mogoče obiskovalcem ponuditi "dan z umetnikom". Umetniki, ki želijo, bi lahko en določen čas ustvarjali v živo v knjižnici. Zainteresirani bi si lahko ogledali proces nastajanja umetniškega dela, pri tem pa spoznali umetnika.
- Mogoče z natisi, printi originalnih del, ki bi bili nekje v knjižnici na voljo za ogled ali pa prodajo.

Q11 - Kakšno je vaše mnenje o stanju umetnika v slovenski družbi?

Odgovori anketirancev:

- T. i. zaprti krogi glede na poznanstva, ker je slovenski umetniški trg »premajhen«.
- Od vsakega posameznika/umetnika je odvisno, kaj želi v življenju doseči: z umetnostjo se da živeti in preživeti. Se mora pa delati, kot je treba. Osnovni stereotip slovenskega umetnika je: poleg razstave tudi alkohol in cigareta: morda jaz sama podiram ta stereotip (ne kadim in ne pijem alkohola), (navajam zgolj morda). Če si v poklicu, ki ga opravljaš resnično srečen in da tudi delaš kot je treba, je dohodek zgolj vprašanje časa. To je moje mnenje. Sicer pa je, splošno gledano, stanje umetnika v slovenski družbi je solidno sprejeto.

Odgovori na odprta vprašanja pri anketnem vprašalniku za lokalno skupnost

Q8 - Kaj bi vas spodbudilo k uporabi artoteke?

Odgovori anketirancev:

- spoznavanje novih umetnikov,
- če bi lahko jaz ponudila svoje starinske slike za izposajo ali nakup.

Odgovori na odprta vprašanja pri anketnem vprašalniku za zaposlene

Q5 - Kakšno vlogo bi po vašem mnenju knjižnica morala imeti pri promociji umetnosti v lokalnem okolju?

Odgovori anketirancev:

- Z razstavnim prostorom in ne izposajo.
- Mislim, da ima knjižnica že ključno vlogo pri promociji umetnosti, saj imajo umetniki možnost, da imajo v knjižnici razstavo svojih del, s čimer se jim omogoča vidnost in prepoznavnost v lokalnem okolju.
- Razstave (kar je znotraj knjižnice).
- Ponujati gradivo o umetnikih in njihovem delu ter o teoriji umetnosti.
- Promocija še neuveljavljenih umetnikov.
- S prostorsko kapaciteto ter dobrim imenom, ki ga knjižnica ima, z njenim dosegom med skupnostjo je njena vloga lahko zelo močna.
- Veliko oz. neprecenljivo.

- Promocijsko, podporno, omogočanje razstav, predstavitev različnih vrst umetniškega ustvarjanja.
- Z ustrežno literaturo, razstavami, srečanji z mladimi umetniki.
- Ne vem.
- Knjižnica bi zagotovila prostorske pogoje in bila aktivna pri promociji zbirke med člani. Verjetno bi morali veliko truda v storitev vložiti na začetku, pri uveljavljanju storitve.
- Razstave, pogovori z umetniki, umetniške delavnice.
- Morala bi spodbujati ustvarjalnost, kroženje idej, srečevanja umetnikov.
- Veliko. posrednik med umetniki in uporabniki.
- Kot posrednik.